

ქსენი პოსტ

სოციალდემოკრატიული კოლიტიკური, კომუნისტიკური
და ლიტერატურული ჟურნალი.

კვირა 13 მაისი
1928 წელი

ქსენალზე წამის მოწაბა მიიღება

განთხე „ქსენალ“-ის მთავარ რედაქტორში, ტფილისი რუსთაველის
კრისსაქტუ, № 34, ტრანაში მისათავსებელი წერალები უნდა გა-
მიიგზავნოს შემდეგი მისამართით: ტფილისი, რევოლუციის მუ-
ზეუმი—პეტრე ჩელონიკოვი

№ 68 (16)

ქსენალი სისინას რსი

1. ევშაპელის სსოვნას; სტიქიური უბედურება —
ს. გლიაძე; შორეული პრეოკაციის გამო — ა. ვადაქორია;
კიდეე ნ. ჟორდანიასა და წერეთლის პოლიტიკის გამო —
ჯიარბი; ბირკენხედის მოგზაურობა და ინგლისის გეგმები
— კ. კეიშვილი; მომავალი საზოგადოების ახალი ქალი
— დეო შენგელია; რას ამბობენ ფაქტები — ზ. ჩახვაძე;

როგორ უნდა შევიტანოთ კომუნისტიკური ყოფა-ცხოვრება
ჩვენს ოჯახებში — ნიკო მკერვალი; პარიზელი „ახალგა-
ზრდა სოც.-დემოკრატ“-ის იდეოლოგები და ჩვენ — შოთა
გოგუა; მშობიელ ქალს — დიდა წერეთელიძე;
ნაკერები — გ. ქუჩიშვილი; რაინის გზის ცხოვრებიდან
— ვ. გოგიშვილი; ჩანს კულტურის საქმე აქარაში — გ.
ფარადაშვილი.

ბრ. ვეშაპელი სსოვნას

ამ დღეებში სამშობლო მიწას მიბარებს გრ. ვეშა-
პელის ფერული, რომელიც დავეა ბრძოლის ველზე, რომ-
გორკ დამცველი საქართველოს ახალი სოციალ-პოლი-
ტიკური და ეროვნული გზებისა. იგი წუთისთვის გა-
მოასალმა ვერაზეა ავანტიურისტმა, რათა გზა გადაეღო-
და ახალი ტრადიციისთვის, რომელიც გარდია კონტრ-
რევილუციონური ემიგრაციის ერთიანი ფრონტი და რომლის
გამო ბევრმა პირი იბრუნა საბჭოთა საქართველო-
საკენ.

ვნ იყო გრ. ვეშაპელი, რით დიმიტრია მან რის-
და იმ მხანასა, რომლის ერთ-ერთი მეთური გუშინ ის
თვითონ იყო?

გრ. ვეშაპელი იყო დაუდგომელი ადამიანი, მაღალ
ნიჭიერი პუბლიცისტი და ენამზებელი ორატორი.

პირველად სოციალ-დემოკრატ, შემდეგ ქართველი
ფედერალისტი, ეროვნული დემოკრატ, უცილურესი
ნაციონალისტი ქართველი აგრარიების დამცველი და ბო-
ლოს ახალი საქართველოს რედაქტორი და რუსეთის
ორიენტაციისა და საბჭოთა პლატფორმის მიუღარი დამც-
ველი.

ასეთია გრ. ვეშაპელის პოლიტიკური გზა — მისი „კუ-
რიკულუმებიტ“.
მიუხედავად ასეთი ცვალებადობის ის ყველგან იყო
უარესად ნიჭიერი, ენა გესლანი, მომზადებული და
ბრძოლაში უღომბელი.

გრ. ვეშაპელი იყო წვერი საქართველოს ეროვნული
საბჭოს, პარლამენტის, ამიერ-კავკასიის სეიმის, დამფუძ-
ნებელი კრების და ერთი უმთავრესი ხელმძღვანელი სა-
ქართველოს ეროვნულ — დემოკრატიული პარტიის. აქ
გაშალა მან თავისი ორატორული ნიჭი და გამაჩნდურე-
ბელი კრიტიკა. ის ზედმიწევნით მოსწრებულ სიტყვა-
პასუხის კაცი იყო. ქართველი საზოგადოებრიობის უტყვე-

ლია, დიდ ხანს ემთხვევა მისი მკაცრი გამაღვლები
მწვევიკური მთავრობისა და პარტიის წინააღმდეგ და
სარკასტული რეპლიკები.

რაცა საქართველოს ეროვნულ საბჭოში დასევა სა-
კითხი თუ რა დავებიკეთი ეროვნულ საბჭოსა, გრ. ვეშა-
პელმა განაცხადა: ეროვნულ საბჭოს დაერქვას ნოეს კი-
დობანი“.

5. ჟორდანიას ენობილი ფორმული „არც მარჯვნივ,
არც მარცხნივ“, — მან ასე განმარტა: „არც მარჯვნივ,
არც მარცხნივ, პირდაპირ ხრამშიო და სხვა.

1921 წელს ის დემოკრატიულ მთავრობასთან ერ-
თად მისი ბათონში, იქიდან კი სააზღვრგარედ, სადაც
იწყებდა პრეტორ მუშაობას საბჭოთა ხელისუფლების წინა-
აღმდეგ.

1924 წელს ემიგრაციამ მოაწყო უდიდესი ბროკო-
კაცია აჯანყების სახით, რომელიც სამხილი კატასტრო-
ფით გათავდა. ამ უგუნურმა გამოსლამ უდიდესი გარ-
დაღებუ მოხდინა გრ. ვეშაპელში, ის გალულა „მშლიან
ეროვნულ ფრონტს“ და აშკარად გამოვიდა ემიგრაციის
დამლუბველი პოლიტიკის წინააღმდეგ.

1924 წლის შემდეგ მისი აზრით ქართველი ინტელი-
გენცია უნდა მოქცეულ იყო ისე, როგორც მოიქცენ პო-
ლონეთის ხელმძღვანელი წრები 1863 წლის აჯანყების
დამარცხების შემდეგ, ე. ი. გვერდში ამოღდობოდა საბ-
ჭოთა ხელისუფლებას და მტკიცედ დადგომოდა რუსეთის
ორიენტაციას. ეს დებულება იყო ლიტერატური „ახალი
საქართველოს“ პუბლიცისტიკის, რომელსაც გრ. ვეშაპე-
ლი ხელმძღვანელობდა.

ამაირად იროლები შეიცვალა: ნ. ჟორდანი, რომე-
ლიც მიიღო თავის სოციალდემოკრატიის ორიენტაცი-
ისკვდა — გამშაგებით ილაშქრებს ამ ორიენტაციის წი-

ნაღმდებ, ხოლო გრ. ვეშაბელი, რომელიც რუსეთის ორიენტაციის მთელი არა წლის განმავლობაში ებრძოდა, მის მტრად დამკვიდრდებამოვიდა.

ცხოვრების ორიბა ამაზე იქით ვერ წავსა..

მ. შ. ისეთის გამოხატვაში წუთითოფლს გრ. ვეშაბელი ნაბიჯის ბორჯებად ხელმა, რა ჩაიბინა და გრ. ვეშაბელმა ის, რაც ჩაიბინეს ქართველმა მუშებმა და ვლინებდა. რ. ც. ჩაიბინა საქართველოში მუშებმა და გლეხებმა რაც ჩაიბინა საქართველოში დაიხრინილი ინტელექტუალის უდიდესმა და სიუყურეს ნაწილმა. ე. ი. მიიღო საბჭოთა პლატფორმა და მას აშკარად იცავდა

საქართველოსათვის დამღებელია აჯანყება, ვამუტვა და განზე ვადგომა, ის უნდა ამოუღეს გვერდში სამართა ხელისუფლებანი და მასთან ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი გასწიონ წინ სოციალიზმისა და ეროვნული აღორძინებისაკენ. — აი ასე დავს საკითხი, ასეთია ცხოვრების მიერ ნაკარნახევი იმპერატორული გეზი. ამ ხანს იცავდა

სტიმიური უშაღურება

სტიქიური მოვლენებით გამოწვეულ უბედურებისაგან ქვეყნის არც ერთი კუთხე არ არის უზრუნველყოფილი. მიწის ძვრა გავლავა, წყალდიდობა, ანთროპო და მრავალი სხვა, აი ის საშიშროებანი, რომელიც ხარისხობრივად აყენებს კაცობრიობას და ხშირად უსასიხოდ და ულუკ-მაბურღ სტრუქტებს ამა თუ იმ კუთხის მცხოვრებთა მნიშვნელოვან ნაწილს. სტიქიური უბედურება არცავე აგრეთვე ქვეყნის ეკონომიური მეგობრობასაც და ამის გამო სახელმწიფოს უზღვბა დიდი ენერჯის დახარჯვა თავისი ეკონომიური მეგობრობის გამოასაწროებელია.

სტიქიური მოვლენები, უშაღურების შემთხვევაში უფრო მეტ ზიანს აყენებენ კულტურულად და ეკონომიურად ჩამორჩენილ მხარეს. იქ, სადაც მრეწველობისა და სასოფლო მეურნეობის დიდი მავალია, სტიქიურ მოვლენათა ზოგიერთი სახეები, როგორცაა მაგალითად წყალდიდობა, გავლავა ხანძარი და სხვა, მათ წინააღმდეგ ბრძოლა გადავიღებულელია და ისინი მოსახლეობისათვის აღირწრობადევენ წამში მოვლენებს.

სულ სხვა მდგომარეობაა ეკონომიურად ჩამორჩენილ კუთხეებში. ასეთ ადგილებში სტიქიური მოვლენებს ყოველთვის უფრო მეტი ზიანი მიაქვს მოსახლეობისათვის, რაც უნდა მიეწიეროს ქვეყნის კეთილმოწყობის დაბალ დონეს. სათანადო არჩების უქონლობით გვალვები შიბრად ანახებებენ ქირანსულის მოსავალს, დამბების უქონლობა და მდინარეთა ნაპირების გაუმეარებლობა წყალდიდობას დროს წალცკვით ემუქრება მოსახლეობის სარჩონადებელს. ასეთივე უბედურებად იქცევა უსასიხო ხანძარც. თუ მის ჩამაჭობად არ არსებობს სათანადო იარაღებით მამარაგებელი მეხანძარი რაზმი.

ხანძარი გამოწვეული უბედურება 10 მაისს თავის დადებდა ქალაქ ქუთაისის ენრავლისა უბანს, სადაც ერთი ერთი ოჯახში „პრობოსის“ გასკდომის გამო ცეცხლი მოედდა მიელ უბანს და ერთი დღის განმავლობაში ფარულად იქცა სასამაღდელი. ცეცხლის სწრაფად გაძლიერების ერთი მიზეზი ხელი შეუწყო ქუთაისში წყალსადენის უქონლობად და მეხანძრეთა რაზმის სათანადო მოუწყობლობად, ხოლო მეორე მხრით ძვირძამა.

ამ უბედურების გამო უსახლკაროდ დარჩა 5000-მდე მცხოვრები, — განსაკუთრებით დიდობი ნაწილი ქუთაისის მოსახლეობას.

საბჭოთა ხელისუფლებამ უკვე მიიღო გადაწყველილი ზომები დაზარალებულ მცხოვრებთა ბინით და სურსათისანოვანო უზრუნველყოფის შესახებ. შრომებელთა ხელისუფლებამ არ დაერიდება არაერთი მსმგებლის რათა სტიქიური უბედურებით მიყენებული ქრალბებში მოუშუშოს დაზარალებულ მოსახლეობას, მაგრამ მართო მთავრობის დახმარება ვერ იქნება. საეპირის ის ზარალის ანაზღაურებლად, რომელიც ხანძარმა გამოიყენა. აქ საჭიროა ფართო საზოგადოებრივი აზრის ამოქავეება, პარ-

გრ. ვეშაბელი, ამისათვის მოუღეს მას ბოლო, შვარგამ ამაოდ ცხოვრების აუტელეობლობას და მოზღვანებულ სტიქიას ცალკე პირების მკვლელობა და ცილისყამება ვერ შეაჩერებს. ეს საანდნარა ქემშობრება ყველა იმითათვის ვისაც არ დაუჯარავეს გავების უსარი და სინამდილის დახმარება სურვილი.

გრ. ვეშაბელი ებრძობა ემიგრაციას სიტყვით, კალმით, ამისათვის მოუღეს მას ბოლო, რაც ერთხელ კიდევ ამტკიცებს მოქ. რამიშვილების დემოკრატიის მოუღეს სიღუპურებისა და თვალმშებლობას. რამიშვილების დემოკრატიას არის მითი, რომლის უკან გამოიყურება ასი პროცენტბინი ფაშისტბი.. მაგრამ ქართველი ფაშისტბების ხელები მოკლეა, ემიგრაციის ლიდერების დღებში დათვლილია. მათ ისტორია რ მოაკლებს სიურპობებს. ას აპროლოოდ დაიწლებს და საბჭ. სპერა. ნაპირებს მოაღდება მისი ახალი ქრავებები. ეს აუტელეებელია, ეს ქართველი ემიგრაციის ხელაინდელი დღეა..

სტულ, საბჭოთა, პროფინიონალოურ და სხვა სათანადო ორგანოების ამოქველდა, რათა ამ ორგანოებმა ენაღვე მიიღონ გადაწყველილი ზომები დაზარალებულთა დახმარების საქის ფართო ორგანოების მოსაწყობად. თითოეული პროფინიონალოური კავშირი, სათემო და საზარხო საბჭოები, გლეხობები და სხვა მსგავსი ორგანოებიცავე დაუყოვნებლივ ნუდა შეუდგენ დახმარების შეკრავებას. მშრომლობის მიერ გავლენილ წყლის უთარეობა დიდი მნიშვნელობა აქვს დაზარალებულთა დახმარების საქმეში. ამ მხრივ ბირკული ნაბიჯი უკვე გადასდგა გაზ. კოკო მუნსტიქ-ს რედაქციამ, რომელმაც თანამშრომლებთან ერთად გადასდგა 500 მანეთი დაზარალებულთა ფინდის შესამწეად. ამ მავალითს უნდა მიიბინოს თითოეულმა დაწესებულებამ, წარმოებამ. ორგანიზაციად და აგრეთვე ცალკე პირებმაც. დახმარების საქის ორგანიზაციის საუკრთო უკომოდანერგობა უნდა იკისროს ადგილობრად პარტოკრანობაქცემა.

საქართველის მშრომელ მოსახლეობას არა ერთხელ განცდილია ასეთი უბედურება. — მის ამას თუ იმ რაიონს არა ერთხელ დასტყობს თავზე სტიქიური მოვლენებით გამოწვეული ზარალი, მაგრამ ხელისუფლებას და მშრომელი ხალხის უხვი დახმარებით, ყოველთვის მალე დაუშუშებია სტიქიისაგან მიყენებული ანაღობები. ასე უნდა მოხდეს ამჟამადც აღორძინების გაზაზ შენდვარი ქუთაისი, რომელსაც ცეცხლის სტიქიამ გააუფადგურა მისი ერთი უბანი დაუყოვნებლივ უნდა აღსდგეს. ცეცხლის გადასწარი უბანში უნდა აშენდეს გაცილებით უფრო შკიდირი და თანამედროვე პირობებითა შეფარდებელი შენობები. თუ კი შესაძლებელი იქნება მხოლოდ იმ შენობებისა, ეს საქართველოს მშრომელი ხალხი გვერდში ამოუღებება საბჭოთა ხელისუფლებას და თავის წყლისა გაიღებს უსახლკაროდ დარჩენილთა დასახმარებლად.

ჩვენ მეტი არ შეგვიძის. რომ მშრომელი ხალხი, როგორც ყოველთვის, ისე ამჟამადც გამოიჩინოს ენერჯისა და დაუხმარება ქუთაისის აღმსაკუმს განაღდებურყო უბნის აღდგენაში. გადაჭრული შემთხება ითმება, რომ მომავლისათვის ქუთაისის მოსახლეობას არასადეს აღარ დაატყდება თავზე ხანძრით გამოწვეული ასეთი უბედურების ვინაიდან ქალაქის აღმსაკომი უკვე უნდა გადასდგინოს მოწყობას და მისი დამოთარების შენდვა სათანადოდ მოწყობილ მეხანძრეთა რაზმთან ერთად ყოველთვის ადგილად შესძლებს გაუშკლავებს ხანძარი გამოწვეულ სტიქიურ მოვლენებს.

საბჭოთა ხელისუფლებამ აღადგინა 1919 წელს მიწის ძვირისაგან დანარყოლი გარი. რომლის აღადგინა ვირ შესდლი მერნოეკრება ხელისუფლებამ. ასევე აღადგინა და განახლები ის უბანი რომელიც 10 მაისს ქუთაისში შიანთებ ხანძარმა. ამის თავდადება საბჭოთა ხელისუფლებასა და მშრომელი ხალხის თავდადება და ენერჯია.

ს. კლიაძე.

მოკიბი პროპაგანდის გავო

ჩვენი ქვეყანა მით განირჩევა სხვა კავიტალისტურ ქვეყნებისაგან, რომ აქ პროლეტარტი დიდად ძალაუფლებით გაბატონების მიიღებს პარტიის შრომისა და მშვიდობიანობის დასაწესებლად მსოფლიოში.

ჩვენი მოუშებსა და გლეხების კავშირი არ ცდილობს დაიპყროს ვინმე, არ ცდილობს წყალობის ვინმეს ესა თუ ის სარეზონანსო და მონიშნოს და ექსპლოატაციის უღელს დაიღვას ხალხებს. ჩვენს კავშირს სურს მშობლივ მშვიდობიანებაში მშვიდობიანი აქტიურობა და მეზობლებთან კეთილი დამოკიდებულება.

1917 წელში რევოლუციის მიერ განარაღებულ ფაბრიკანტებისა და მეხამულეების ხრივამ დაიწყო ვაა-ფორმული შემოტევა საბჭოების წინააღმდეგ. ინფლაცი-ბულ სამთავროს ხრივამ მათ ხელს უწყობდა. წარღობს-საფრანგების ბლოკი და მათი რევიტი ბევრი პატარა მო-სახლეურ სახლმწიფოები. ესენი ყოველ მხრივ ემზარებო-დენ რუსეთის კონტრ-რევოლუციის დახმარებითა და საბჭოების. ისტორიამ არ გააძაბა მათი ზნახები. მე-შეშისა და გლეხების ძლიერ მისილებაზე ზედაში გადაის-როლა თეთრი არმიები, მეფის მინისტრები და მათი დამ-ქაშები.

დამარცხდა კონტრ-რევოლუცია, დამარცხდა უც-ხოელ ჰერულტის გეგმა რუსეთში მონარქიულ წყობი-ლების აღდგენისა და მეფეზე დაცემულ სამხედრო ვა-ლუტის ჩაყვანის შესაძლებლობა.

სამოქალაქო ომებში განადგურებულ კონტრ-რევო-ლოციის მიხედვით ამაღამ ბურჟუაზიულ ქვეყნებში ჰპოვა თავისუფალი განხილული ვრცელყოფილი. ბელარუსელი და კრავსკის სხვა ბევრი რანდები და მათგან გახუმარებულნი მეორე ინტერნ-აციონალის სოციალისტურ-კავშირულ მთავრობებში-და ოტორიულენდ ინტერნაციონალ მემბრებს, ხოლო იმ არ-მიის ნაწილი, რომელიც გაყვა ვრანკოვს, დღემდე კიდევ ინახება როგორც არმია და გველავარაკება იმას, რომ ისინი რჩებიან ჩვენს დაუძინებელ მტრებად. რჩებიან ფე-ნოლად და მხოლოდწინააღმდეგ ელიან სამხედრო საფარეო გაზ-რულებებს.

ამდენი დრო გადის, იმდენად აშკარა და თვალ-საჩინო ხდება, ფაშისტური პოლიტიკის აგრესიული პო-ლიტიკა საბჭოთა რესპუბლიკების მშრომლების მიმართ. ბურჟუაზიული ქვეყნის არც ერთი ხელისყოფილი არა ისეთი ზოლოლოგიური სიმულაციით აიგონა, შრავალი პროვოკაციებისა და ინტრიგების მომწყობი, როგორც ამის სწადის ვათავილებული პოლსტუტი, მისი ერთეული პო-ლიტიკა და რეაქციონერის საზოგადოებრივი აზრი საბჭოე-ბთან ომის გამოწყობის მიზნით.

რა სწადია პოლიტიკის და რაში მდგომარეობს პო-ლიტიკის ამომსავალითის ფორმები?

აქ ვითვალთვალო ვარკვევით პასუხს იმდენად პოლიტიკურ-ტურნად-რეაგია ნაპრაში. ში მოთავსებულ წყაროში.

„არ შეიძლება არსებობდეს დამსავლით (კოლონიზაციის და კულტურის დამცველითა და ანტიკონტრ-ბარბაროსო-ბის, კავშირი, ჩვენი ისტორიული მისია იმში მდგომარე-ობის, რომ პოლიტიკით ფარო იყოს გვირობის და ქრისტიან-ობის ამომსავალითის წინააღმდეგ“-ო.

როგორც ვხედავთ შრავალი პოლსტუტი იარაღს აქაორობებს. მისი ყოველი ნაბიჯი მიმართული საბჭოების წინააღმდეგ ომის და შოთისის წინამართლი ნიშნად. ბურჟუაზიული პოლიტიკის ვერ მოქმედებდა უკრანისა და პოლონეთის მშრომლობის საბჭოთა ეფიქარტული კავშირში ყოფნა. ის ლაშობს და რესპუბლიკების „საბჭო-თა ტუკიანობად განთავიყოფილობას“.

უკრანია და ბელარუსის ჩვენთან დაკავშირებულია ათასი წლის ნათესაობითა — დობლ მორიული ვაკვი-რის პოლსტუტი. ხოლო ეს ნათესაობა-ე მდგომარეობს იმაში, რომ უკრანისა და ბელარუსის გლეხის ზოგჯერ განუწყვეტელი დანაწარმობდა პოლიტიკურ მემამულეების

მათარხი. ამას კარგად გრძობს ახლა უკრანისა და ბელო-რუსის გლეხების ის ნაწილი რომელიც საბჭოთა სახლე-რების იხით დარჩა.

ქსოქათი ბელმა არგულა პოლიტიკის დასახულ ვებების განხორციელებაში. მაშინ საბჭოთა პარტია სახლმწიფოე-ბი ხომ მისი უღლის ქვეშ მოექცეოდა. რომენითან სახ-ხედარი კავშირი დადებულა. დარჩა საქართველო და მისი „განთავიფულება“-ს კავითი. პოლიტიკის დიქტატორი ერთეულ დასაბჭოებაში პარტიში გადადგეწული ქა-რთველ ემბრავიკის ლიდერებს საქართველოს „განთავი-ფულების“-ს კავითში.

ამით სრულდება პოლიტიკის ლტოლვა: „ზღვიდან ზღვაში“, ბალტიის ზღვიდან ზვე ზღვაში.

დასახულ ვებების განსახორციელებლად ერთად ან-როვიანენ, მუშაობენ და მოქმედებენ პოლიტიკის ვაშის-ტები, რუსეთთან და მიჯობებულ მონარქისტები, ბურჟუ-არლები, რომინის მთავრები და მათი აწყალი მე-2 ინ-ტერნაციონალის ცნობილი სოციალისტები. პოლიტიკის ტერიტორია გადატყუებული რევოლუციის მიერ განდღე-ვნილ პარაზიტების სათაურში და ანტისაბჭოთა სამომხელ ართ. მთავრობა პოლიტიკურ და ფინანსურ დამხარებას აძლევს ამ ცხოვრების ზედპარტი ამიტეტივებულ ნაძი-რალეებს. ინგლისის კავიტობის ზემოდასებლობით პო-ლიტიკის მთავრობა სცილობს ზემოდასებლობით არსე-ბულიკების წინააღმდეგ მიმართული ბალტიის სახლმწი-ფოების ბლოკი. ხოლო ამ ბლოკის მოწინააღმდეგე და სა-ბჭოებთან კეთილ ურთიერთობაში მყოფ სახლმწიფოების ემუქრება ზვე რეაქციონარული შეთანხმებით ქვეყნის მოგ-ნია. ემუქრება სამხედრო ვალაშქრებით, როგორც ეს ჩაი-დინა მან ლიტვის მიმართ.

ჯერ კიდევ არ ვაცილებულა ვარშავაში მუნხათე-რად მოკლულ მხ. ვოიკოვის ვაგები, რომ 4 მათს ვარშა-ვაში კვლავ მონხდა ახალი თავდამხმა, ახალი პრეოკავია. მონარქისტ ვოციებოვსკის ურდულ მოყულ საბჭოთა სრულ უფლებანიან წარმომაღლებული ახ. ბოგაშოლოვი.

კვლევამებამ გამოარკვია, რომ ტერიტორიულ ვოცი-ხოვსკი და ცნობილი ბორის კავარა ეკუთვნის მთფრ-გვარდიელთა ტერიტორიულ ორგანიზაციას, აქვე ვარ-კვეული მონხი და ორივე ერთად იღებდენ მონაწილეობ-ებს ჯერ კიდევ შარშან ახვ. ვოიკოვის მკვლელობაში. შე-მიხივევითი, ინდივიდუალური ხასიათის ნება-სურვილზე შეუძლებელია ლაზარაკი. თავდამხმარ აქვს ორგანიზაცი-ულ - პროვოკაციული ხასიათი და ეწყობა პოლიტიკის ოხნარის ჩემი იბირეორობით.

იღვიანად პოლიტიკის დიქტატორებს ზმირად ვე-ვათი ფაშისტული ლაზარაკი მშვიდობიანობისა და წე-სრადის დაცვებ მოილე მსოფლიოში: ჩვენ კარგად ვიცთ თუ რა ნიშნად ეს მშვიდობიანობის დაცვა. ოდესღაც სის-ხლიანი რომბორების რუსეთიკ ვაბოდიდაც ამ ლოზუნ-გით. მერამდ სამის წლების განმავლობაში ის იყო ეფი-რპის ანდამარი. რუსეთი, უღლის, რუსეთი ეფიქარტული ჩა-გვერსა და ექსპლუატაციის ურეველუ განსაზიერება.

რევოლუციამ დაამსხვრია რომანოვების ტახტი. ძირს დასცა ბურჟუაზიული ხელისყოფლება. სახლმწიფოე მთა-რანისა და ექსპლუატაციის შიქივალა ახალი ყოფა ცხოვე-რებით, მუნხნდა სოციალიზმის ახალი მუნხნა.

თუ შემიძლია რუსეთიკ ვაბოდიდაც მსოფლიო ანდარბის როლში, დღეს როლები შევიკვალა. დღის ფაშისტური პოლიტიკის ამყობს კავიტალისტური მსოფლიოს ანდარ-ბის როლით.

ჩვენ ვახსენეს პოლიტიკის რევოლუციონერთა თავ-დადება შირიული წყაროლში. პოლიტიკის რომელიც თავ-ვლებდა რევოლუციის კერად, რომელიც იბიარია იყო დესპოტთა წინააღმდეგ შეიქმულებობისა და თანგარბონი-სა ყველგან და ყოველგანში, ამჟამად ცილობის გამოიკვლი რუსეთის ანდარბის როლში საბჭოთა მშრომლების წე-

ნააოღვე, ის არ ინდობს არც თავისიანებს — 1-ლ მისს ვარსკვლავს ქუჩებში დაღვიწილ პოლიტარების სისხლი ერთ ხელ კლდე ამწყაოებს ამ დაქვს, რომ ოცესიაც პოლიტიკის სატვივლიეობა დრომანდა აღინშნული ლო ზონე რჩენი და თქვენი თავისუფლებისათვის“; დაფიქვე ბულია, წითელი დროშები ტლახშია ამისჯერილი, აქედან ირამებმა მსოფლიო რეაქტია, მის თარეშს დასასრული არა აქვს.

ბურჟუაზიული პოლიონთმა კარგად უნდა შეიგნოს რომ მას უფრო უფროს მშვიდობიანად ვაღობა და შრომა თავის საკუთარ მიწა - წყალზე და ამავე დროს კეთილი მშობლური ურთიერთობა საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკეშია.

პოლიონთის ხახვი გიმანავა მეფის მოხელეების აუტანელ მონიბის უღლის ქვეშ. მას სსავდა მეფის რუსეთი. ახლდენა აჯანყებებს, ილტვადა თავის თავისთავსავე. ოქტობრის რევოლუციამ მინათა მას ეს თავისუფლება, საბჭოთა ხელისუფლებას არას დროს არ განუზრახავს ვი-სტეს დამოუკიდებლობის და თავისუფლების შეზღუდვა.

მიღედ ნენა ურკადნინა ღხ ირ. წეჩეთისს კოლუპიკის გემო

ჩენ ერთობ დაგვიანებით მივიღეთ ირ. წერეთლის ბროშურა: „ჩენი ტაქტიკის ძირითადი საკითხი“. ამიტომ ერთობ გვიან გვეძლევა სასუფუბა: მეთხველს დამი-ოება შეუტრლოლო: და ეს ბროშურა უფრო დაწერილეთ-ბით გავაცნეთ.

როგორც თვითონ ავტორიც აცხადებს, ეს ბროშურს არსებითად არაფერ ახალს არ შეიცავს. იგი მხოლოდ ილ-ნავი განვითარებაა იმ მოხსენებისა, რომლითაც მოქ. წე-რეთელი 1924 წლის 26 ნოემბერს გამოვიდა პარიზში ქართველი ემიგრაციის კრეფოვდებულ სამელოვიარო კრებაზე და რამელიც ჩენ თავის დროზე გავაცანით „ახალი გზ“-ის მეტხველეს. (იხ. „ახ. გზა“, № 1, 1927 წ.)

როგორც ბროშურის წინასიტყვიანად ვეცხვადობთ, მოქ. წერეთელი დიდი ხანია რაც გვაცდილობს ყორადანი-არამიშელოს, დიდი ხანია რაც ის არ იზიარებს ამ უკა-ნასწეროს „ტაქტიკას“ და თავის საკუთარი ტაქტიკა ვაზნეშეზავებია. ყორადნიასა და რამიშელოს ცნობილი სადივიტეიო წერილების შესახებ წერეთელი სწრს:

„მ წერილებს წინად არ ვიცნობდი, მაგრამ მათში ოდ-ძრული საკითხები დიდი ხანია ჩენი პარტიული დავის საგანი შეადგენს. ამიტომ არის, რომ ჩემი ბროშურა თით-ქო ამ წერილების პასუხს წარმოადგენს, თუცხ მათი წე-კითხვის შეზღედ მისთვის ერთი სიტყვაც არ მიმიბარებია“.

(იხ. ირ. წერეთლის: ჩენი ტაქტიკის ძირითადი საკითხი ავტორისგან).

მოქ. წერეთელი არ იზიარებს დასახლებული სა-ღირტეტიო წერილებში გამოთქმულ აზრებს, რის შესა-ხებაც შემდეგს სწრს:

„მე სრულიად შეუფერებლად მიმანია ჩენი მო-კაობის პრინციპებთან და მთელი საერთაშორისო და მი-წერი მდომარობასთან დასახლებული წერილების დე-წებულებთან, — სახელიდობს: ხალხში იმ აზრის თესვა, რომ სამხედრო იმპერიალისტური კონფლიქტები ერთი ხელსაყრელ პერსპექტივათაგანია მისი განვითარებისა; რომ თუ იმი ვაჩაღდა, მის მსოფლიოში საქართველოს შეიძლება აჯანყება მოუხდეს სასოფლიოარეო ჩამედ მთავ-რობის მოწოდებით და ნებაყოფით; რომ ერთნებლი სა-კითხის ვადანყვეტა რუსეთში შეიძლება შეიარაღებული შეტაკებით და სამხედრო კავშირების შექმნით; რომ ჩენ-ში უნდა მოხდეს მოხაზოსეთა ჩემი აზრიცქვა და სხვა-დასტეა...“

ამე სწრს მოქ. წერეთელი მისი დასახლებული მოსახრებთან სამი წლის შემდეგ, აქედან ამჟამად, რომ იგი დიდი ხანია რაც ყორადანი-არამიშელოს საქართვე-ლის დაღუბველ „ტაქტიკას“ არ იზიარებს.

პოლიონთი არამც თუ დედატორნა თავის საკუთარ მი-წა-წყალს, რიგის ხელშეკრულებას თანახმად, მან მიიღო ბეგერი ახალი, წმინდა რუსული ტერიტორია მილიონიანი მცხოვრებლებთან, მაგრამ პოლიონთის ბურჟუაზიას მინც არ სურს კეთილ მშობლურად იცხოვროვონ ჩენთან. ის გამხდარა მსხვერპლი ინგლის - საფრანგეთის მორიგე ავანტიურისა, რომელიც მეტად სასტიკწეროა და არა გვეგნია რაიმე საკრეფლობა მთურებისას.

პოლიონთში მოხმდარია ახალი პროფუკაციული აქტი და ვარშავის ხელსაყრელების საბოღიშში კოლო სრულია-დაც ვერ იწინება დამაყმაციულიტემელი. საკავშირო მთავ-რობის ნოტაში გამოთქმული ვაჭობილობა და პრაქტი-კული წინადადებები საქმით უნდა იქცეს. პოლიონთის მიწა-წყალზე თავისუფლად მოთარეშე თეთრფერილიე-ბის ბუდე უნდა დაიწერეს ეს არის მინიმალური მოთ-ხოვნილება, ის შესრულებულ უნდა იქნას, თუ პოლი-ნეთის სურს საბჭოთა კავშირთან გულწრფველად, ნორმა-ლური ურთიერთობის შენარჩუნება.

ა. ვაღაქკორია.

I

ამე თავისთავად იბადება კითხვები: რას უტდილ მოქ. წერეთელი ამდენ ხანს? რატომ არ აქვეყნებდა იგი თავის დიდი ხნის წინად შემუშავებულ „ტაქტიკის ძირითადი სა-კითხს“? რატომ საბიოდე წლის წინად არ უთხარა მან ქართველ ხალხს ის, რასაც ახლა, ასე დადვიანებით უტხე-ბათ თავის ბროშურაში? რატომ არ მიეხმობა იგი ქართველ მუშებს, თავის ყოფილ აშხანაგებს, როცა ამით ომი გამო-უტხადეს ყორადანი-არამიშელოს მიერ წარმოებულ ქარ-თველი ხალხის დამაღბველ ტაქტიკას და როცა ისინიც სწორად იმავე ტაქტიკის უტყვიდენ ყორადანი-არამი-შელოს, რასაც დღეს ირ. წერეთელი ასე გზრდილობია-ნათ“ უტყვებს?

მწელი წარმოსადგენია პოლიტიკური მოღაწე, რო-მელიც ცხადლდ ხედვას, რომ მისმა აშხანაგებმა ვადღუტ-ნიეს სწრაფ გზას, რომ ისინი ღუბავდენ ხალხს თავისი მოქმედებით და ის კი თავისი შემუშავებული „ძირითადი ტაქტიკის საკითხებით“ ვაბეშეშ გულ-ხელდაკრეფილი იდგეს განზე, სიერს უტყვიდეს და შემდეგ, როცა საქ-მე ფუტეხდა, როცა მისი აშხანაგების შერქადარ ტაქტიკის უამრავი მსხვერპლი მოიჭრა, მხოლოდ პანაშვილზეც დაი-მოდოდეს თავისი პრტიკით: ის თქვენი ტაქტიკა ხალხს ღუბავს და მე იმას არ ვიზიარებოო...

მოქ. წერეთელი ამითაც არ დაყმაცივილდა. მან ეს პანაშვილზე გამოტხადებულთ თავისი ტაქტიკაც საიდუმ-ლო შეინახა ვაბეშეშ და მხოლოდ სამი წლის შემდეგ გაბედა მისი დაბეჭევა.

რითი უნდა ვაგნასთან წერეთლის ასეთი, მტერი რომ არა ვთქვათ, პასივობა ამ უაღრესად დიდ საქმეში?

ის, ვინც ირ. წერეთელს იცნობს, მისი ასეთი საქე-ველი არ გაუტყვირდება. მას უტყვევლად ეცდილობდა, რომ ირ. წერეთელი მხოლოდ მაილდ ფარდობის სიტყვების კე-ცია, რომ მან მეტეს მეტად უყვარს რეკომულიონური ფრაზეოლოგია, რომ მას ვაზნებთან საქმეზე გადასე-ლა არ ეტყვირდა. ირ. წერეთელი ხელბოლსა ჰგავს, რო-მელიც მის ვარდის ხეტიქმა და თვალზე დაღუბულ ვასძახხს თავის ტიბანთ. ის ისეთი ფრინველი ბრძანდ-ება, რომელიც

Когда господу воскресает,
Сам себя поаывает.

მის ეშმდე, რომ მოქ. წერეთელს თავისი „ტაქტიკის ძირითადი საკითხები“ შეუტუშეგებია, უტყვე ვაიარა თო-ხიოდე წულმს. ასეთი შედარებით დიდი დროს განმე-ლობაში საქართველოს სინამდვილში ბეგერი არ შეი-ცვალა. სინამდვილემ სულ კრიტიანად ვადადავას ყოფ-ლივე იგი, რაც უწინ ჩენ უტყველ კეშმარიტებათ მი-გვანდა. უტყვე დიდმა ხანმა განვლდა მას შემდეგ, რაც ირ.

წერეთლის ყოფილმა ამხანაგებმა თავი დააბრუნა ძველ პოლიტიკურ ბურჟუას, რაც მათ შონახს თავის ბუნებრივ გზა და კომუნისტებს შეუერთდა, ან ნ. ჟორდანიას სიტყვებით რომა ვთქვათ, კომუნისტების სახარების წინ მუხლები მოიყარეს...

დღეს თქვენ საქართველოში ვერ იპოვით ისეთ პოლიტიკურად მთავროვნე მუშასა და გლეხს, რომელიც ჟორდანიან-რამიშვილის ფეხის ხმას აუგებს. მაგრამ იყო დღიერი, როცა ნ. ჟორდანიას ყოველ სიტყვას უღიღინებდა ვასა ვალი ჰქონდა მის ყოფილ ამხანაგებში, რომლებიც გულ-სრულყოფილად, სრულად უყრტიდობით უყვრებდნენ თავის ყოფილ ლიდერს. ამ გულუხრუცილობას უდიდესი მსხვერპლი შესწირია ს. ს. დ. პარტიამ.

სად ბრძანდებოდა ამ დროს ეს ყვირილიანი ბულბული? რატომ არ იღებდა ხმას? რატომ თავის „ტაქტიკას“ არ უპირდაპირებდა ნ. ჟორდანიას ხალხის დამღუპველ ტაქტიკას?

უნდა ვთქვათ: ირ. წერეთელი იმიტომ სდებდა, რომ მას ეს „ოპონიზმი“ ლევილის „წმინდანების“, ასე ვთქვათ, შინაური, საოჯახო საქმე ეგონა და არა იმ ქართველი ხალხისა, რომელსაც ეს „წმინდანები“ ასეთ უხე-ღიღინებს უშვებდნენ.

ირ. წერეთელი სდებდა მხოლოდ იმიტომ, რომ მას, რუსული თმულები რომ ენებოდათ, ლევილის სასახლიდან ნაგავის კარში გამოტანა არ უნდოდა.

დღეს, როცა ლევილის საიდუმლოებას ნიღბი აება და, როცა ყველამ დაიანხა ჟორდანიან-რამიშვილის „ტაქტიკის“ მიღწეა შინაარსი, ირ. წერეთელიც აქვეყნებს თავის „ტაქტიკის ძირითად საკითხებს“, ისიც დროის დადგენილებას: საქართველოს დამღუპველ ტაქტიკას არც მე ვიპრობებო.

მაგრამ ეს ერთობ დაკვირვებულია: დღეს წერეთელი ბროშურის არაფიციური აქტივობით მნიშვნელობა არა აქვს. ის ახლა მხოლოდ ის არის რუსები რომ იტყვიან: *после ужина торжца*. დღეს წერეთლის ბროშურა, მეტრული ლექსით რომა ვთქვათ, ინგლისური მოქმედებს ნაწერის უფრო ჰავს, ვიდრე რევოლუციონური მებრძოლის დოკუმენტსა.

მხოლოდ მარტო ჩვენთვის, ახალგაზღვრებისთვის აქვს მნიშვნელობა ირ. წერეთლის ბროშურას და იცით ის მართია?

ეს ბროშურა სრული გამართლება ახალგაზღვრებისა და „ახალი გზის“ ტაქტიკისა კიდევ მეტი. ირ. წერეთელის არგუმენტების დიდი უმეტესობა პირწმინდა განმეორება „ახალი გზის“ პუბლიცისტების არგუმენტებისა. მამ ვავეყნებთ ირ. წერეთლის მთავარ არგუმენტებს.

მკითხველებმა იციან, რომ ჟორდანიან-რამიშვილი საქართველოს დემოკრატიული წყობილების უსაღებრად იბრძვიან. თავის ასეთი მიზნის განსახორციელებლად ისინი სიყალბეს მიმართავენ ხოლმე. ისინი სამკოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ ხალხს აუბნებენ და ამ საქმეში მთელი მსოფლიოს დახმარებას პირდებიან. ისინი შვიდი წელიწადია რაც გაიბანან:

*ქართველი, ხელი ხმლის ივარ,
დრო დაივდა დიდებისათ.*

აჯაყილი, შეებრძოლე კომუნისტებს, იარაღით ხელში გამიღი მის წინააღმდეგ და მთელი მსოფლიო შენთან არის... 1924 წლის ავსტრის ავანტიურის დროს ჟორდანიან-რამიშვილის ემისიების ხალხს არწმუნებდნენ: ინგლისისა და საღერბეთის დიდუფლებები ავარ ხოფაში დგანან სადესანტო ჯარებით, რომლებიც მხოლოდ შენს გაბოძვას უდიან. შენ მხოლოდ აჯაყილი და მეტი არაფერი გინდა. ისინი კომუნისტებს კავასთიდან გააძეებენ.

თუ არა ეს საწინააღმდეგობრივი, ანა ვინ, რომელი ქართველი, რაც უნდა უქმყოფილიც ყოფილიყო იგი სამკოთა წყობილებით, ვაბნდავდა ავსტრის ავანტიურაში მნიშვნელობის მიღებას?

და როცა ჩვენ ჟორდანიან-რამიშვილს მათ ასეთ სიყალბეს ვამხილებთ, ისინი ჩვენ დამორთხლებს, ოპონირებს, ჩივიან პუბლიცისტებს“ გვეპიხენ. და აყვენ, — ალბათ, დღესაც ბრძინდებიან, — ჩვენში ისიყები, რომლებსაც ეს სჯეროდათ.

მაგრამ რას ბრძინებენ, რა სახელით მიხანთაღვენ დღეს ჟორდანიან და მისი პრესა ირ. წერეთელს, რომელიც თუქვა არ დაუბნებთ, თუქვა აბნენ, მისთვის ჩვეულო წესი „კლბა-მოსილებით“, მაგრამ მინიც გამოიღოს ჟორდანიან-რამიშვილის ასეთი სიცრუის მამიღინის გოდლის დასანერგვით?

ირ. წერეთელი პირდაპირ და გადაჭრით ეტყებთა ჟორდანიან-რამიშვილს, რომ საქართველოს დემოკრატიული „მთავრობისთვის“ არავის, არც ერთ სახელმწიფოს არ ალუთქვას არავითარი დახმარება სამკოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ, რომ ევროპის მთავრობები მაშინაც არ იმეტებდნენ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკისათვის დახმარებას, როცა ამ რესპუბლიკის არსებობა ფაქტი იყო. წერეთელი უწყებს:

„ჯერ კიდევ ამ დროს, როდესაც საქართველო ფეხზე იდგა (საკუდავი საქართველო! თორემ ახლა იგი დაკეტული ყოფილიყო), ევროპა დიდ თავდაჯერობას იქნდა ჩვენს დამოუკიდებლობის საკითხში და უფლებრივი ცნობის მოპოება ჩვენთვის ძალიან გამსუფულებელი გამოდგა. დიდი გაჭირვებით მივიღეთ მთავრობებიან პირ დამირი მოლაპარაკების საშუალება და ფაქტობრივად და მხოლოდ სამი წლის განუწყვეტელი მეჯინდობის შემდეგ მოვიპოვეთ თორილილი ცნობა“ (ჩვე; გვ. 20).

მერე ამსვენ არ სწერდა ამ სტრუქციონების ავტორი სამი-ოთხი წლის წინად ჯერ „კომუნისტის“ ფურცლებზე? ამასვე არ ამტკიცებდნენ „ახალი გზის“ პუბლიცისტები იმ თავიდან?...

მაგრამ თავი ვაგანებთა აზრის პირობიტეტის საკითხს, ფორმით შევკვივებთ პირად გრანობებს, ნურავდერს სიტყვით იმის შესახებ, რომ როგორც ეს, ისე პუბლიკა იცხად არგუმენტები ჟორდანიანს წინააღმდეგ მოქ. წერეთელს მათ მიერ „ჩიკის პუბლიცისტებით“ მიხანთაღული წერულებისგან აქვს ნახესხები და ბოლომდე მიესკით სიტყვა ბროშურის ავტორს.

„საუღლისმბოა, რომ ევროპის მთავრობებმა ასეთი ცნობა (თორილილად ცნობა) მოგვცა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ჩვენი დამოუკიდებლობა იფიციურად იცხად იცხად თვით ბოლშევიკურმა რუსებმა: ეს გამოდგა ერთი მთავარი არგუმენტითავე, რომელმაც დასსლია ევროპის ყოყმანი ჩვენს საკითხში“ (ჩვე; გვ.).

როგორც მკითხველმა იცის, თითქმის სიტყვა-სიტყვით ამსვენ ამბობდნენ ახალგაზღვრების პუბლიცისტები ჯერ კიდევ სამი-ოთხი წლის წინად. ტყუილია, არც თუ ისე „ეროტიული“ ყოფილა ეს აზრი. დღეს ეს „ტრესი“ უკვე შეჭირა თვით ნოეს კლბდანში და იქ მაკალათებულ ზოგიერთ წმინდათ მიწვეულ (ტროულებიც წარუღებთ) კერძად დაუღებელი ყარბის არგუმენტებით დაუფერია და აულბანდაცოვანა...

„ახალი გზა“ და ახალგაზღვრები მედამ იმის უმტკიცებდნენ ჟორდანიან-რამიშვილის მომარებებს რომ დემოკრატიული საქართველოს, ესე-თვი ინტიგრაციის ლიდერების თავისუფლების უსაღებრად ევროპის სახელმწიფოებში იყენ არავინ არ შეიწყნებოს.

ირ. წერეთელი ამასვე ამტკიცებს თავის დაკვირვებულ ბროშურაში და ამას ახალ ამბავთ ამაღებს:

„ქროიკულ მომენტში (ავტორი გულისხმობს საქართველოს ვასაქობების მომენტს) არც ერთ იმ მთავრობამ, რომლებიც ვიცენო, დამლაპარაკებო პირიტეტის კი არ განუცხადებია უკვე ცნობილი სახელმწიფოს ერთი დაკვირვით წამლის გამო. და დღემდისაც არა თუ ჩვენი განათვისუფლებლის საკითხი აქტუალურ ბრძინობის საგანად არ გამაღდა, არამედ მთელი ჩვენი წარუფდა, იქით არის მიმართული, რომ ჩვენი თორილილი უფლებები ევროპის სახელმწიფოებმა არ ვაუთქმონ. (ბანი ჩვენი ა.)“

და ეს იმ დროს, როდესაც ჩვენს დამპყრობ მთავრობას არც ერთ ევროპის სახელმწიფოსთან ნორმალური ურთიერთობა არა აქვს და ბევრ მთავრთან აშკარა კონფლიქტში არის“. (იქვე, გვ. 21).

კარადღ დაუცველობით ხანგახსნულ სიტყვებს. თურმე უკვე დამდარა დრო, როცა სამავირომდათი ყვენები, რომლებიც ჯერ კიდევ საპროცესოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის სახელთ სტეჟინაინ პარისის ქუჩებს, ევროპის იმპერიალისტური სახელმწიფოების მთავრობებისთვის საჭირო არ ყოფილა და „ორსტაჟკა“-ში უნდა გამობრბანდნენ.

როცა ჟორდანიასა და მის „მთავრობას“ ჩვენ ვამბობთ: ევროპის დიდი სახელმწიფოების დანმარების იმედით აჯანყებდითო, „ბრძოლის“ ტინიებმა დაუსრულებელი წკაფვკავი ასტებეს: ხალხი სტინკიურად შეეწირილა საქართველოს ოკუპანტებსო...

ამა ახლა მოუსმინონ მთნა, აუფხანავ ირ. წერეთელს, რომელიც, რა თქმა უნდა, უფრო „ზრდილობიანად“, მაგრამ არსებითად მინც იმასვე წერის თავის ბროშურაში:

„თქვენ რომ „ბრძოლის“ ზოგი წერილები წაითხიხით, ისეთ მთავრებულდებს მიიღებთ, რომ არა პირდაპირი სახით ჩვენთვის ასეთი დანმარება უკვე მზადდება, რადან ევროპის ძალიან ძლიერი ძალები ფიქრობენ მოსკოვის გავრების კავკასიიდან დაღვენას“... (იქვე, გვ. 21).

6. ჟორდანია თავის ყველა ბროშურებას თუ წერილებს მტლმად მოსკოვის სიძულველს უხერგავდა და გულში თავის ამზანავებს. საქართველო მოსკოვთან კავშირში დაიღუპება; მისი ხსნა მხოლოდ ევროპის სახელმწიფოებს შეუძლიათო.

მოქ. წერეთელი, მართალია კომუნისტურ მოსკოვთან კეთილმანწყობილებას არ ურჩევს ქართველ ხალხს, მაგრამ იმას ეკ ვაღპოით გვეუბნება, რომ ევროპის სახელმწიფოები არც თუ ისე დინტერესდებიან ყოფილხან საქართველოთი და ქართველი ხალხით, რომ ამიანი გულისთვის დიდი და ძლიერი მოსკოვი მომიდღრონი.

წერეთელი წერს: „თუმცა ინგლისის კონსერვატორები მსო საკითხებში საბჭოთა რუსეთის ძალიან დაღორცხილად იტოვებან, სწორედ ჩენი საკითხი მიზანიათ მათ ისტად, რომლის შესახებ არ სურთ მათ მიპირდაპირე საბჭოთა მთავრობასაც კი რაიმე წინააღმდეგობა გაუწვიონ“. (იქვე, გვ. 23).

რამ ახსენება ყველა ეს?—კითხულობს მოქ. წერეთელი და თვითონ უპასუხებს:

„იმიტომ, რომ ინგლისის მურყუაზიას არ სურს რუსეთის შევბრძოლოს ისეთ პუნქტში, რომელიც უფრო ადვილად ხელმისაწვდომია რუსეთისთვის, ვიდრე ინგლისისთვის. ხოლო კავკასიის ხალხების ძალია რუსეთის ძალას თან შედარებით იმდენად უთანასწოროდ მიიჩნია, რომ რუსეთის წინააღმდეგ მთავან საკითხიო საშუალებით დაშორებულდობას შენარჩუნება არა სწამს“. (იქვე, გვ. 24)...

იქნება ევროპის მუშათა კლასი დაუჭერს მხარს, ემიერაყის დიდერებს, საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ბრძო-

ლაში? ირ. წერეთელი ჟორდანიას უმტკიცებს, რომ ეს საქმე კიდევ უფრო უთმელო ყოფილა. ის წერს:

„არის ერთი მოთხოვნა, რომელსაც მუშათა კლასი ჩვენ ვერასოდეს ვერ წაუწყებნა. ეს არის შობობენა, რომ მან ჩენი განხორციელებისთვის ევროპის სახელმწიფოების დანმარების მხარი დაუჭიროს... ამ საკითხში სოციალისტურ წერებში ახრთა სხვადასხვაგვარად არ არსებობს: საბჭოთა მთავრობის უცილობელი მონაწიანადღვენეც რუსეთთან იმის იღებს მთლიან თავისი ძლიერებით გბრძვიან. ზავის დღვას და რუსეთთან ეკონომიურ ურთიერთობის აღდგენას ევროპის დემოკრატია ისეთ მწმუნელობას აძლევს, რომ თუ ამ მიზანს ჩენი საქმე გადავლავლა, იმაში ჩენი საუკეთესო მეგობრებიც მხარს არ დავეჭერენ“. ხაზი ჩენია. ყ.) (იქვე, გვ. 25).

მაშ სად არის ის სახელმწიფო, კლასი, რომლის დანმარებასაც ასე დადასტურებით აღუთქვამდა 6. ჟორდანია საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლებით უკმაცყოფილო დღეებებს და მით ავისიტოს ავანტიურას ამზადებდა? ჩენი ჩინებულად ვიცობდით, რომ ასეთი ახსნელმწიფო, ასეთი საზოგადოებრივი კლასი არ მოიპოვებოდა. მაგონ აჯორდანიას მიერ პოლიტიკურ ბურჟოაში გავხეულ ჩენებზე ურწმუნო თამბებს ეს არა სჯერათობა. იქნება ახლა მინც მოვიდნენ ვინც ეს უკანასკნელები, როცა მათი დღეობი ირ. წერეთელიც ამასვე უთხრებდა:

„ორივე მთავარი ძალი ევროპის საზოგადოებსა — ბურჟუაზია და პროლეტარიატი — ძალიან უფასო არიან იმ ლტოვილებებისაგან, რომ საქართველოს შედეგები იარაღით დაიცვან, — პირველი იმიტომ, რომ რუსეთთან კავკასიაში მეტოქეობა ხელსაყრელად არ მიიჩნია, მეორე იმიტომ, რომ იმის გზით ჩავრეულ ერთა ბედის მოგვარებას უარყოფს“. (იქვე, იგივე გვერდი)...

ასეთია ირ. წერეთლის მთავარი არგუმენტები ჟორდანია-რამიშვილის ტაქტიკის წინააღმდეგ.

ირ. წერეთელი თუმცა მთისეს ჩვეულებრივის „ზრდილობითა“ და რვეერანსებით, მაგრამ მინც საქმეოდ ამყდვენებს ჟორდანია-რამიშვილისა და მათი პრეტის მთელ სიყალბეს.

რა თქმა უნდა, ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ ირ. წერეთელი საბჭოთა ხელისუფლებისაკენ სდგამს ნიშანებს. სოლიდაც არა. იგი ისეთივე მტერი ირება კომუნისტური მოსკოვისა, როგორც უწინ იყო. ის მხოლოდ და მხოლოდ „ტაქტიკის ძირითად საკითხში“ ლალატობს ჟორდანიას. მათი საბოლოო მიზანი კი ერთია:

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა წყობილების სრული დანგრევა და მოსამბა მთელი კავშირის მისმტებით და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის აღდგენა.

ამ მათი მიზანი.

ჩვენ უკვე ვიხიოთ, თუ როგორ და რა გზით ფიქრობს 6. ჟორდანია ამ მიზნის განხორციელებას. საჭიროა ვიცოდეთ, თუ როგორ ფიქრობს ამევე მიზნის განხორციელებიო. წერეთელი? ამაზე შეზღვევ.

საჩინო

ზირამხნადის მოგზაურობა და ინგლისის გეგმები

ინგლისის რეაქციონერი წერები კვლავ ამობრბოდენ. ანტისაბჭოთა ბლოკის მთავარი იდეოლოგი ლორედ ბირკინხედ, კონსერვატული პარტიის შემუშავარების დაგეგმობით, მოგზაურობას აწყობს ბერლინში და ახალ ხე-ჩხებს მიიპათებს. ახალ საშუალებებს მხარობს, რომ გერმანიის შეწყვეტის ანტისაბჭოთა ბლოკში მასაც მიაღებონ მონაწილეობა მომავალში საბჭოთა კავშირის საწინააღმდეგე ავანტიურებში.

დიდი ბრიტანეთის კონსერვატორები, რომლებიც სასტიკად დამარცხდნენ 1918-20 წ. საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ დაწყებულ სამხედრო ანტირევნციანში, რომლებ-

მაც არა ნაკლებ დანაზარდენ, ეკონომიურად და პოლიტიკურად, წარსული წლის პროვოკაციული ამოსაღებით და დიპლომატიური ურთიერთობის ჩაშლით, კიდევ ვერ ისვენებენ და ცდილობენ ეხლა სხვების მონაწილეობით, უფრო ფართო ფორმით: საერთაშორისო რეაქციის ყველა ძალების შობილობაცხიით, ერთხელ კიდევ სცადონ საბჭოთა ხელისუფლების დამარცხება.

ინგლისის იმპერიალისტების ასეთი მოუთმენლობა და განუწყვეტელი ძიება საბჭოთა ხელისუფლების დამარცხების გზების, არ არის გასაკვირი, რადან საბჭოთა კავშირის დამარცხებაში ხელავენ ისინი ხსნას იმ ეკონომიურ

და პოლიტიკური კრიზისისაგან, რომელსაც პერმანენტული ხასიათი აქვს მიღებული ინგლისის იმპერიის ყველა კუთხეებში ინგლისის კონსერვატორები კარგად ხედავენ, რომ მათ დამოუკიდებელი ძალზე შერყეული კოლონიალური ქვეყნები, იქ ფართოდ გავრცობენ ერთგულ განამადავის უფლებებზე რევოლუციონერი მოძრაობით და არა ნაღველ სამიზნა ქრონიკული ეკონომიკური კონფლიქტები სამრეწველო მუშებთან, მასობრივ უმუშევრობა და ამ ნიღბზე წამბოძობილი რევოლუციონერი მოძრაობის გადაღობვები, მათ ისიც კარგად აქვთ წარმოდგენილი, თუ როგორ იზრდება ეკონომიკურად საბჭოთა კავშირი, მისი საერთაშორისო გავლენა და მასთან დაახლოვების ტენდენცია იმპერიალისტურ სახელმწიფოებში. ამიტომ ბუნებრივია, რომ ისინი ასე მოუთმუნლად ემხრობიან, რათა, სახან გვიან არ არის, ეცადონ საბჭოთა კავშირის დამარცხებას და ამით მოსალოდნელი კატასტროფის აცილებას. კაპიტალისტური სისტემის გადაარჩენას.

ბირკენჰედის ბუკლინიზმ მოგზაურობის მიზანი რასაკვირველია, ის იყო, რომ დაამტკიცოს ეს მზადება, ანტისამთა ფრონტის ორგანიზაცია და მხრივ ინგლისის რეაქციონერებს, მათი წარმოდგენით, ზოგიერთი მუშაობა უკვე შესრულებულიც აქვთ. საფრანგეთის მონაწილეობით ანტისამთა ბლოკში დაიშვებულნი არიან, რადგან ფიქრობენ, რომ მემარჯვენე პარტიების გახარჯება ესხმან ჩატირებულ არმიებებს. კიდევ უფრო განხატკიცებს პუნქტარეს საფარველ პოლიტიკის ანტისამბოთა კურსს. ვახსენებოთ სახელმწიფოების გამოყენაც არ მიიზინს საეჭიად, რადგან საფრანგეთ-ინგლისის ფაქტობრივად შეცდომების, ისინი ამა, როგორ არ დამოუკიდებენ, რაც არ უნდა წინააღმდეგი იყვნენ ამისა და მხოლოდ გერმანიის პოზიცია ეჭრ კიდევ გაუტკივრველია. ინგლისის კონსერვატორებმა. კარგად იციან, რომ გერმანიისათვის არ არის ხელსაყრელი მათი ანტისამბოთა ეგვიპტის განხორციელება, რადგან ამით იგი ევროპეის დაზარებულს, პირადად იზარალებს; საბჭოთა კავშირის დამარცხების შეეჩედ, გერმანიის მოულის განხატკიცება, რაც ხელს შეუწყობს მოკავშირეებს, რომ უფრო მორიდებულად შემოუტყონ მის რესპარაციების არტახებით. ამიტომაც, რომ ინგლისის მთელი ყურადღება ამჟამად გერმანიისაკენ არის მიმართული.

ბირკენჰედის ბუკლინიზმ მოგზაურობით და დარბაზობით არაფრიალოვანი პირებთან, ინგლისის მუშაობა ეგვიპტა ნიადაგი მოსინჯავს გერმანიის ბურჟუაზიულ წრეებში, თუ რამდენად დახლოვებანი ისინი ანტისამბოთა ფრონტის შექმნის იდეის. ვილკლმ მე-2 საფარველ საქმიან მინისტრ ფონ-კიულერთან საუბარში ბირკენჰედმა გულახდილად განაცხადა, რომ საბჭოთა კავშირის დამარცხება შეუძლებელია გერმანიის მონაწილეობის გარეშე. მან ისიცადა ჩამოავლი იმის შესახებაც თუ რას მისცემენ კომპრომისიანი გერმანიას ამ ნაბიჯის გადაღებში და დაიწყო საუბარი დაუვის გვეგვის რაიტიკალურ გადასინჯავზე და საოპარაციო გადასახლების შემოუბუქებაზე.

მართალია, ამ თემაზე მას საუბარი ჰქონდა არა ოფიციალური პირთან, მაგრამ ამას არსებითად მნიშვნელობა არა აქვს. ბირკენჰედის მოგზაურობას, რომ „ეკრია“ ხასიათი არ ჰქონდა თუ იქედანაც ხილს, რომ ბუკლინიზმ მას ჰქონდა შესწავლა აგრეთვე პარლესდის მისი გერმანული გენერალ მონარეესკთან, რომელსაც რჩება - დარბებდა მისკა ლიტესთან შეთანხმების საევირობის, პოლონეთი —ლიტვის სატრანზიტო ბლოკის უზრუნველსაყოფად. არ დაიწყებდა ისიც, რომ განმარტება, თუ რა როლი უნდა ითამაშოს პოლონეთის ანტისამბოთა ფრონტში და ზოგიერთი დავალებების მიყვანა ურანიის შესახებაც.

ბირკენჰედის დარბაზობას და ფონ-კიულერთან „ეკრიაში“ წარუყენებულ გვეგმებს გერმანიის ბურჟუაზიული საზოგადოებრივი აზრი და პოლიტიკური ხელმძღვანელები სუსტად გამოხატავენ. მის მიერ წამოყენებულ ფანტასტიკურ დაპირებებს ყველამ ეჭვის თვალით შეხედა. განიარაღების მოსაშვადებელი კომისიის მე-5 სესიის შემ-

დეგ, გერმანიის ბურჟუაზია ველარ ენდობა მათ. იგი საზოგადოებრივ დარწმუნებას, რომ საბჭოთა კავშირის არსებობა არის, ერთადერთი საშუალება ევროპის ხელშეწყობისთვის შეურაცხველი და დამპირებული გერმანიის პრესტეიუსის და სუვერენიტეტის დაცვაცადა. გერმანიის ბურჟუაზიამ ისიც ცის, რომ რეპარაციების პრობლემის გადასინჯავა უთავიფასად დამპირებულია საფრანგეთ-ამერიკისათვის და არა ინგლისის სურვილებს.

გერმანიის ოფიციალური წრეების ასეთმა თავდაქმრამ განივლიდა ბირკენჰედის მიერ წარდგენილ გვეგმებს შესახებ; არასასურველი შთაბეჭდილება დასტოვა ინგლისის კონსერვატორებზე. ისინი უკვე გრძობენ, რომ ბირკენჰედის მისი პარტიით დასრულდა და შექმნილ უნებურდობისაგან თავის დასაღწევად კონსერვატორული პრესა ცდილობს საზოგადოებრივი აზრი დაარწმუნოს იმაში, რომ თითქმის კამინეტის უმრავლესობა და კრიტიკ ბოლოდენ - ჩემბერლენი არ იზარებენ ბირკენჰედის ანტისამბოთა გვეგმს, მაგრამ კონსერვატორების პრესის ასეთი განცხადება ძნელი დასაჯერებელია. ევრაივის ენკლავა ჩემბერლენ - ბოლოდენი თავის დროზე ასევე „წინააღმდეგი“ იყვნენ არსოსზე თავდასხმის და დიპლომატიური ურთიერთობის ჩაშლის საკითხზე, ხოლო საჭირო მომენტში, არც ერთ მაღაზს არ უთქვამს უარი ამ ნაბიჯის დადასტოვებაზე.

ინგლისის მუშაობაგართა ეს შორივი ანტისამბოთა პრივიკაციული გამოხატვის სერია მარტო ბირკენჰედის მოგზაურობით არ ამოიწურება. იგი ისეთივე ფართო მასშტაბით არის დაწყებული, როგორც ყველა სხვა წინა კამპანიები. ამას ადასტურებს ბირკენჰედის გამოხატვის დროს დროისნო ხუკის პრივიკაციული განცხადება პარლამენტში უკანონოდ იარაღის ტარებისათვის დაპატიმრებულ ორლანდოების გარშემო, რომელიც ეკითხოვს დამონიჭებულ მისკოვის სახლობ ბანკის ორლანდის განცხად. მიერ გაცემული ბანკრუტების დიდი რაოდენობა. მოუხედავად იმისა, რომ ბანკის განკუთვნილების ხელმძღვანელებმა კაცუგარულად უთარყვეს წამოყენებულ ბარლებს და სუფილია გამოიჭივან საჭირო სახეუბის წარდგენაზე, მუშაობაგართ ისევ განაგრძობენ კონფლიქტის გათიფლებას და კომერციული ურთიერთობის შეწყვეტის მოთხოვნას.

არც 4 მაისს მომხდარი თავდასხმა საბჭოთა კავშირის საევირო წარმომადგენელზე ლონდონზე პოლონეთში არ შეიძლება ჩაითვალოს „ინდივიდუალურ“ აქტად. კოიციხურსკის ეკრია დადასტურებულია. ეს თავდასხმა ერთ-ერთი აქტია ინგლისის მუშაობაგართა უკანასკნელ პრივიკაციულ გამოხატულებას სერიაში.

ის ოლიგარქი მოვარობა და თავისუფალი ასარეზი, რითაც საზოგადოებრივ თეთრგარდილითა ტერორისტული ორგანიზაციები პოლონეთში, ინგლისის წაყარანხევია. პარლესდის მექანკური აშკარებულება იმისა, რასაც მას დაავალებენ ბირკენჰედ - პუნსკარებმა, რომ ეს ასე არ იყო, არაფრით არ შეიძლება გამოათლება ამ ხარაღის, რასაც ნაწყოლობს პოლონეთი მათი ტერორისტული აქტების შემოქმედით. თეთრგარდილების მიმართ პოლონეთის იმპერიალისტულს არც შეიძლება ჰქონდეთ ისეთი სიმტკიცა, რომ მათი მიზეზით ასეთი გაროლებები შექმნან საბჭოთა კავშირთან.

ინგლისის მუშაობაგართა მთელი პრივიკაციული გამოხატულება და ეკვირობით უსათიოდ საფულისძობა ინგლისის მუშაობა პარტიის ხელმძღვანელები პოზიცია, რომლებიც არა თუ ხელს უშლიან მათ ასეთ მოქმედებას და გართილებების გამოწვევას, არამედ თავისი პრივიკაციული შეჯიხებისთვის პარლამენტში, უფრო აქებებენ და უკანასკნებენ მათ საბჭოთა კავშირის და ინგლისის რევიოლუციონერი ორგანიზაციების წინააღმდეგ „აქტიური“ და „გადამწყვეტი“ ნაბიჯების გადაღებას. მაგრამ ასეთი ნაბიჯების გადაღება საბჭოთა კავშირის და რევიოლუციონერი ორგანიზაციების წინააღმდეგ, არ არის მათი სურვილისაგან დამოკიდებული. საბჭოთა კავშირიც და კაპიტალისტური ქვეყნების რევიოლუციონერი მოძრაო-

ბა მდინად ქლივრა ამჟამად, რომ ძალიან სახიფათოა რეპუბლიკური ბურჟუაზიისათვის თუ არა „ექვიტერი“ და „გადამწყვეტი“ ნაბჯების გადაღება.

ეს ნათლად დაატყვიდა I მისის ჩატარებულმა რევოლუციონური ორგანიზაციების აღმოსტრატეგებმა და ბრძოლის მძლავრმა ხმამ. ამ დემონსტრაციებში გარკვევით მოსწრნად, თუ რამდენად დილა მუშაობა მასების რე-

ვოლუციონური განწყობილება და შეგნება, თუ როგორი თავდაღობით დიაქვან იხილი სამჭათია კავშირის იმპერიკლისტების თავდასხმისგან, რომ საერთაშორისო მუშათა კლასები საქადა მომზადებულნი დახლებდა ვადამწყვეტი ბრძოლის კავაგელისტური სისტემის დასამხობად და რეპუციონური ბურჟუაზიის საბოლოოდ დასამარცხებლად.

კ. კეიშვილი.

მოგავალი საზოგადოების ახალი ქალი

საით მივლივართ

„დახურულ ვარგებში“. ცოტა რამ სტატისტიკიან.

ტრაგიკა არისტარხივას ერთ რამეში მინც სწყალობდა ავიღ: ის, ჩამდენად მოთხოზიანად სჩანს, არ ვამხდარა ბედი ენერგიული ავადმყოფობით, მაგრამ ეს გამოზნკლასდ უნდა ჩაითვალოს; ვინაიდან ათამანის ან ჰონორის მისაღებად არ არის სრულებით უფერი ის საქმიოდ მოზრდილი დონა (22 წელი), რომელიც სქესობრივი სპორტის ნიადაგზე წილად ჰქვია ტრაგიათა არისტარხივას, მაგრამ ეს, როგორც ესაქვით, გამოზნკლისა.

უზრატობის თავზე კი აღმარებული დამკლეს მახვილი, რომელსაც ის ხშირად ვერც კი ამჩნევს ესა ენერგიული ავადმყოფობანი, რომლებიც მოაქვს სქესობრივ თავამყებულებას ჩვენს უკულტურურობად და უზამხისმგებლობასთან დაკავშირებით. ჩვენი მომავალი თაობა რომელიც ჩვენ წარმოადგენს გვეყვას ამომავალ მუხად რომელმაც ჩვენ უნდა შეგვიცვლას და დაავადებების სოციოლოგის შეგნების უღელს სიჭმე, დგას უღელის საფრთხის წინაშე, ის ალვა შემორტყვითა უხლავი ბაცილებით, მის სტეულ ღრღის და ანაღურების ლუქით და ჰორივად. ეს უბრალო სიტყვებთან როდი-ბეგია მოზნათი მამაკაცი, რომელსაც ან წარსული არ ჰქონილეს ან დღეს არ სტანდავებს ჰონორეა ან ლუქის, იშვიათია ოჯახი, რომელსაც აცხარათ თუ ფარულად არ ამშენებენ ენერის ნობათი.

თუ თქვენ ეს არ გჯერათ ან ჩვენი სიტყვა გადაჭრებულად გჩვენებათ, წაიკითხეთ ყურადღებით ფრიდლანდის წიგნი *Фридрих ван Заркертт дивиси* და თქვენ დასწრებდებით თუ რა საბედისწერო მდგომარეობა იქნება სქესობრივი თავამყებულებას და გუფრთხილებლობის ნიადაგზე. თქვენ ტანში ერთხანტლი დავიკვლის და უღელის შიში შეგიაყობათ თქვენი საყუთარო თავის ოჯახის, მგობრებისა და მიილა ახალი ნაობის ბედისათვის!

ამ წიგნიდან მე მოვიყვან მხოლოდ ზოგიერთს ფაქტებს.

რუსეთის ერთ-ერთ ქალაქში ახლან წლის შეზგედრა, მგობრის სახლში შეკრებოლა დიდი საზოგადოება. სტუმრები გავუჯგუფდლ სხედან და დროს აბარებენ. საღამოზე ექიმი გაიტვბის ერთი ახალგაზრდა ქალს პროფესიონ სტენოგრაფისტს, რომელიც მესკიდან ჩამოსულა, ის უყვება ექიმს თავის ვაზნობრივს ამბავს. ერთი ფრაზის გამო, რომელიც ქალს წინაუცვდა, ექიმს ებადება ექვი ხომ არ არის ქალი ავად. იმეხს მისი თბილად და რბილ ხელს და აფრთხილებს, რომ შეიძლება მის ცხოვრებაში დიდი უსამირება შეზდეს. ექიმი ურევს ქალს სქენის მისკი მოსკოვი ვინკოლოვს ან იქვე უკვეესი სპენილისტს ენეროლოვს: ამ რჩევას ქალი შეუარაცუფოდ ღებულობს და აცხადებს, რომ ის და მისი ქმარი საყუთონი უჯნსაბები არიან. გადის წელიწადი, იმავე სახლში ისევ ახალი წლის შეზგედრებზე ექიმი და ეს ქალი ერთ-მინეთს ხეღებთან, ქალს თან ახლავს ახალგაზრდა ერთი სტუდენტი. ეტყობათ ენერი შევეყრებულა არიან. ერთი იყრის შემდეგ ექიმთან მიიღის სხვა ავადმყოფობით ერთად სტუდენტი და თბოვს ექიმს ის ვასინოვის, ვინაიდან მის სურის ცოლის შერთავა და ამ მიზნით წინასწარი ჯან-

პრობოლის შემოწმება. ექიმი იჯანვს სტუდენტის და ადასტურებს, რომ ის საყუთით ვანბრთელია. ამის შემდეგ გადის ათი დღე, ექიმი მიყავთ სახლში ავადმყოფთან, ეს ავადმყოფი აღმოჩნდა სტუდენტის ცოლი, მოსკოვული სტენოგრაფისტა, არკვევა, რომ არივე ავად არის ენერგიული ავადმყოფობით. ექიმი უსაყუდურებს ქალს: მე რომ ერთი წლის წინდ ვითხარათ, მოსკოვში ექიმს ესევეთ მეთვი ჩატბო არ დამიჯერებოთ.

ეს არ არის მართალი, აქვალბს პროტესტი ქალი, როგორც კი მე მოსკოვში დავბრუნდი, მივსლაპარაკე ჩემს ქმარს, მან სთქვა, რომ ის ოდესლაც ავად იყო ენერგიული ავადმყოფობით. მაგრამ შემდეგში მორჩა. მე მინც არ დავუჯგუფე და ჩვენ წავედით მოსკოვის ერთ-ერთს საყუფეთის პარტეისრთან ვავაკეთეთ ახლიწობიცი და ეერაფეთის ვიბაკეთი.

ე. ი. ოდესლაც ქმარი ავად იყო ენერგიული ავადმყოფობით, ის ექიმბობდა და თითქმის მორჩა კიდც, ნამდვილად კი ის ავად იყო. ავადმყოფობა მან ცოლს გადაღდა, თუქვა ის უკეთი აღ არც მეორე არავფის ვარჩობდა, ანაიღბნა ვერადერთი აღმოჩინა. დრო გადიოდა. ქალს ქმარი მოუყვდა, ის მეორეჯერ ვავაკობდა სრულიად ჯანბრთელ ახალგაზრდაზე, ხოლო როგორც კი მესამე პირი ვამოჩნდა, ავადმყოფობამ ისევ თავი იჩინა ახალი სიმბიერთი.

ახლა მოვიყვან „სადაიცაიო ისტორია“, რომელიც იმავე ეტკრის მიყავს. 1923 წელს, როცა მოსკოვში ვაიხსნა სრულიად რუსეთის ვამოფენა ქანსონდარბანდ იუნკერსზე ვაგებზავრა უფრანალსტი, რომელმაც რედაქციასაგან დავაღებულა ჰქონდა მოიწოდებდა მისთვის ცხოვბები ვამოფენის შესახებ. უსაქერსმა ვაიარა ათასს ვერსზე მეტი და საღამოს 5 საათზე ვამოფენის ალავს ჩამოეშვა. იმავე დღეს საღამოს ის მიიღის ერთ მგობრბართან, რომლის ცოლიან მას წინად ინტეზიმური კავშირი ჰქონიდა. მეორე დღეს ნასადლევს სასტუმრო „ეკონიტატის“ ერთ-ერთს ნომრის ესტუმრა ქალი ფვალით. ასე ვრჩადებოდა და სამი დღის ვანმავლობანი ერთსა და იმავე საათში. მეითხე დღეს უფრანალსტი ვაგებზავრა უქან ქანსონდარბნი, რა თქმა უნდა, ისევ ინტეკრსზე. საღამოს ის უყვე ქანსონდარბნი იყო, მხოლოდ ტყვე იყო მინცად მინც კარგ ვაგებზავრა. მის იგამოდ ეკვილი საინტეკრსია ავგელას და უმაღვე ვაგებნა ექიმბთან, დავგონიში მოუღოდნელი და ვამინელი იყო: უფრანალსტი აღმოჩნდა უდავო ჰონორეა. ექიმბამ სამი თვე ვასყარა. არა სასამიონბო ამავე დავიწყებას მიყვა. ვგვიდა დრო. მოსკოვში შეიკარება სამკეთილის ყრბობბა. რედაქტორ ისევ ვანსენს უფრანალსტს მოსკოვში სასწრაფოდ დავაღებულ. ტყვისს ქუჩაზე მას შეზება მგობრბანი ქალი, რომელიც ვებულებბა რომ ის უყვე სამი დღე მოსკოვში იმყავებო.

არ ვტყვიანბანა? როგორ არ ვამბორბათ ჩვენთან? ეკითხება მას ბრანბორეული ნატალია ანდროს ასული. უფრანალსტი ერთს ხანს იხნევა, შემდეგ კი უპასუხებს: უყატყავად, ეს ცოტა არ იყოს უქანდარი. თქვენი ვაკვირება ჩემთვის ვაუტყებარია. მე პირადარბი უნდა ვითხარათ: თქვენ დაპაპილიდეთვე მე ჰონორბთი..

ნატალია ანდროს ასული ფთორბება: უღელესი შეურაცყოფა და ბრიაზი იყყრის მას.

— როგორ? რა სიქითი?! როგორ მიბედავთ ამას მე თქვენ?! ეს სიყალბეა, ეს საზღვრობაა! ამბობს ის და ცხარე ცრემლებით სტრიონს. ნატალია ანდრიას ასული აიძულებს ჟურნალისტს წვიდღენ ერთად სპეციალისტ ექიმთან.

ექიმი სინჯავს ქალს და კატეგორიულად აცხადებს, რომ ნატალია სასებთი ჯანმრთელია. ჟურნალისტი თავ-ზარდად ცქერდება, ის გაბრუნებული ისმენს ექიმის ახსნა-განმარტებას მას უზომოდ აწუხებს სინდისი, რომ ასე დაუშვასებურებლად მიაყენა შეურაცყოფა ანდრიას ასულს.

საბედნიეროდ უკანასკნელი გულკეთილი გამოდგა, მეგობრობა და ინტიმური კავშირი ისევე განახლდა. მეოთხედ დღეს ჟურნალისტი ისევ გაუღდა გზას იურკინსკზე. საღამოს ის უკვე კრასნოდარში იყო და ისევ იჯდა ნაცნობ ექიმთან. ექიმმა ის კვლავ გასინჯა და აღმოაჩინა, რომ ის კვლავ პონოვითაა ავად. ჟურნალისტი თავზარდაცქერულია, მას არაფერი სჯერა და მოითხოვს ანალიზს. მეორედ დღეს ლაბორატორიდან მოდის პასუხი, რომ აღმოჩნდა ნეისტრის ვიზოკოკები ე. ი. პონოვია!

ლუი შენგელია.

რას ავგოვენ ფაქტები

პასუხი კ. კანდელაკს

VII.

საბატიმლოს სოფლ ის მუშაობის მდგომარეობა

მებაზმეობისა და მეთამბაქობის დაცემის მიზეზი იგივე საბაზრო პრობლემა იყო და 1926 წლისათვის ორივე დაბრუნდა არა თუ მიღწეულია ომის წინდობინდელი დონე, არამედ გადაქარბებულიც არის ეს უკანასკნელი. მაშასადამე, ნედლეულის დამზადება, რომელიც კატასტროფულად დაეცა 1920 წლისათვის, უკვე განმტკიცების გზაზე არის შემდგარი. სწორედ ამიტომ, ჩვენ მტკიცედ შეგვიძლია ვიღიაროთ, რომ ტენჯინურ კულტურების აღდგენა, მთავარ დადებით ნიშნათ უნდა ჩაეთვალოს საბჭოთა სასოფლო-სამეურნეო პოლიტიკას.

საბჭოთა ხელისუფლების დროს დიდი ყურადღება მიექცა ჩაის კულტურისა და ჩაის მოწვევლობის საკითხებს. ამით აიხსნება ზრდის ის ტემპი, რომელიც ახასიათებს ჩაის პლანტაციების ფართობის ზრდასა და რომელიც წარმოდგენილია შემდეგნაირად:

წლები	ჩაის პლანტაციების ფართობი (ჰექტარებში)	მწვ ნე ჩაისის მოსავლი (კილოგრამებში)	დამზადებულია მშლი ჩაი (კილოგრამებში)
1915	998	566.468	136.857
1920	928	491.415	115.627
1927	1912	946.594	221.938

მაშასადამე აქ დიდი ზრდა არის მოცემული, როგორც ფართობის, ისე მოსავლის მხრივ და რაც განსაკუთრებით აღსანიშნავია არის. 1927 წლის მდგომარეობა თითქმის 90 პროც. უსწრებს წინ რევილუციამდის არსებულ მდგომარეობას. რომ ჩაის მეურნეობას განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა, ეს თუნდაც იქნება სჩანს, რომ 1932 წლისათვის განზრახულია საბურსაქეტიო გეგმით, ჩაის პლანტაციების სიერკის 20.000 ჰექტარზე აღყვანა და ჩაის ფაბრიკების რაოდენობითი გადიდება 24 ფაბრიკამდე. ამ მიზნით გადაღებულია 40.016.000 მან. ჩვენში ფართად ეყრება საფუძველი ჩაის მოწვევლობას. 1913 წელში ჩვენში არსებობდა 3 ჩაის ფაბრიკა, რომელთა ძალიანობა მწვანე ფოთოლის დამზადებისათვის უდროდა:

- ჩაქვის—200.000 კილოგრამს,
- სალბურის—60.000
- ოზურგეთის—4.000
- სულ 264.000 კილოგრამს.
- საქ. გასაბჭოების შემდეგ კი გაყავდა კიდევ 3 ქარხანა შემდეგი ძალიანობით:
- აკანის—28.000 კილოგრ.
- მიქელ-გაბრიელის—50.000 კილოგრ.
- ბობოიხატის—80.000 კილოგრ.
- სულ—158.000 კილოგრ. გადამუშ. ძალიანობის.

მწვნილებების ბაზრობის დროს კი არავითარი ცვლილება არ შეტანდა ჩაის მოწვევლობაში. საბჭოთა ხელ-

ისუფლების დროს კი ვაცხოველებულ მუშაობა სწარმოებს ჩაის ვადამამუშავებელ საბურსელო წამოწყებათ. მოსაწყობათ. ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ ჩაის დამზადება სწარმოებს ტენჯინის უკანასკნელ მოწვევების მიხედვით და ამით აიხსნება ის ვარგობაც, რომ თვისებით ჩვენებური ჩაი არ ჩამოუვარდება ინდიურ ხარისხის ჩაის. სათანადო ცდებმა შენახის, ლონდონის და სხვ. ჩაის საავტორო პალატებში, ნათესავეს საქართველოს ჩაის მაღალ-ხარისხიანება. ეს კი დიდი მიღწევაა ჩვენი სახალხო-მეურნეობისათვის. მოქ. კანდელაკს მოეხსენება, რომ ჩაქვის და სალიბურის ჩაის ფაბრიკები თითქმის ვარგებულნი იყო საქართველოს გასაბჭოებად და საქართველოს ჩაის მოწვევლობას, ფართო პერსპექტივები გაეშალა მენშევიკურ პოლიტიკის წყალობით დაკარგულ საბჭოთა კავშირის ფართე მუშაობის გახსნის შემდეგ, ვინც ამის ვაგონა არ სურს, მას დაკარგული აქვს საერთო ეკონომიკური სწამლდვის გაგების უნარი.

მოკლედ უნდა შევხებით მეაბრუნებობასაც. საი-ლიუსტრაციით მოვიყვანოთ შემდეგი ცნობები:

	1913	1920	1926
განაწილებული იყო თესლი (კარობებში)	80.000	19.000	97.000
წელი პარკი მოვიდა (ფუტრებში)	90.000	20.000	150.000

ეს ცნობები აბტკიებენ მეაბრუნებობის დაცემას მენშევიკების ბაზრობის დროს და მის აღდგენას საბჭოთა ხელისუფლების პრობლემაში. ასეთივე სურათი ემჩნევა თესლის დამზადების საქმეშიც:

წლები	განაწილებული იყო თესლი (კარობებში)	წვნილი მიწის დამზადებული (კილოგრები)	განაწილებული იყო თესლი (კარობებში)	სულ დამზადებულია (კილოგრები)	შემოტანილი იყო გრანა საზღვარ გარეითან
1913	—	14.000	14.000	—	—
1920	2000	3.000	5.000	41.000	—
1927	69.000	24.000	93.000	4.000	—

ამ ცნობებიდან ვხედავთ, რომ ჩვენში საკარნობათ ვაფართოვებულია საგრანკო საქმე და მით შემცირებულია საზღვარ-გარეთიდან შემოსაბნ თესლის რაოდენობა. ეს თავის თავად განასაზღვრავს მეაბრუნებობის მტკიცე განვითარებას. საბჭოთა პერიოდი დიდ ნაბტრმს იძლევა თესლის დამზადების ზრდაში. სრულის დატვირთვით

მუშაობენ თბილისის და ქუთაისის მეტარეუმებობის სადგურები.

თუ შედეგლოვაში მივიღებთ, რომ ჩვენში მოეწყო აბრეშუმის 3 ქარხანა, ჩვენთვის აშკარა შეიქმნება მეტარეუმებობის განვითარების მომავალი პერსპექტივები. ეს არ სურთ ღიანიხონ მოქ. კანდელაკმა და მისმა თანამოაზრეებმა.

ასეთი არის მოკლეთ სოფლის მეურნეობის უზრუნველყოფის მდგომარეობა საქართველოს გასაბჭოების 7 წლის თავზე და ის ოდნავად არ მოწონებს მის განაჩინებს, რომ საქართველოს სოფლის მეურნეობა განვითარების თავისებურ საფეხურზედ სდგება, ამის მარეწველი არის სოფლის მეურნეობის პროლეტკის სართო ღირებულების დინამიკა.

სოფლის მეურნეობის პროლეტკის ღირებულება (ომის წინანდელ მანეთებში)

	1913 წ.	სო სო სულ პროლეტკია	1926 წ.	სო სო სულ პროლეტკია
სულ სოფლის მეურნ. პროლეტკია	108.773.300	100	118.702.700	100
1) მოწამომეშენების, მეტაღობის და მეფინანსების მათ შორის:	73.703.500	67,8	80.408.600	67,7
ა) ხილი	4.437.000	4,1	9.268.000	7,8
ბ) ღვინო	13.873.500	12,7	16.175.200	13,6
გ) თამბაქო	7.777.000	7,1	10.642.800	9,0
დ) ბამბა, ნედლი	1.594.000	1,5	787.200	0,7
2) მესაქონლეობა	35.069.800	32,2	38.294.100	32,3
მათ შორის:				
ა) მსხვილ რქოსანი საქონელი	18.135.400	16,6	19.742.600	16,7
ბ) ცხვარი და თხა	6.701.300	6,2	6.959.800	5,9

როგორც ამ ცნობებიდან სჩანს, ჯერ კიდევ 1926 წ. ჩვენში სოფლის მეურნეობის პროლეტკის ღირებულებამ საქმიოთ გადააჭარბა ომის წინანდელ სოფლის მეურნეობის უმაჯარეს ადგილს უჭირავს მსხვილ მესაქონლეობის პროლეტკის, მხოლოდ მეორე რიგში მიდის მეფინანსების პროლეტკის ღირებულება, რომელიც ბ. კ. კანდელაკს არ მიაჩნია (!) ჩვენი სახალხო მეურნეობის წინაშეულოვან დარეობა. ჩვენ აქვე ვამჩნევთ, რომ ხილის, ღვინის და თამბაქოს პროლეტკის ღირებულების ზედერთი წონა სოფლის მეურნეობის პროლეტკის საერთო ღირებულებაში 1926 წლისათვის მეტია ვინც 1913 წელში. საერთოდ უნდა აღინიშნოს, რომ სოფლის მეურნეობის მდგომარეობა იმ ზომად დამაკმაყოფილებელია, რომ ჩვენის აზრით მატ. კანდელაკს საბათილოდ ნაყლევი არ ბეჭენტი ამოაჩნდება.

მოკლეთ შეგერდეთ აგრო-დაბარების საქმეზედ, რომელიც ვერ აკმაყოფილებს ბ. კანდელაკს.

წლები	აგრონომიული პუნქტები	ს.ს. ს.მ. ინვენტარ, გაშენებული	აგრონომიული კაბინეტები	თსლის გამწვანებული პუნქტები
1923—24	25	40	10	15
1926—27	66	80	33	57

ამაირად, თითულ მაზრაზედ საქართველოში საშუალოთ მოდის 4 აგრონომიული პუნქტი. რაც შეეხება აგრონომიულ პერსონალის დატვირთვის, ის შედეგნაირად არის წარმოდგენილი.

წ ლ ე ბ ი	ერთ აგრონომიულ მოდის	
	მეგობრული რაოდენობა	ს.ს. ს.მ. მოსახლეობა (სულადონი)
1923—24	10.115	50.601
1925—26	2203	25.599

შევიძლია დავამზადოთ მოქ. კ. კანდელაკი, რომ ჩვენში მუშაობს არა 38, არამედ 66 აგრონომიულ პუნქტის გამეფ აგრონომი და რომ 1 აგრონომზედ მოდის არა 9.480 მეურნეობა, არამედ 2.203 მეურნეობა. ამ რიცხვებს შორის კი დიდ განსხვავება არის ამიტომ არ არის მართალი მოქ. კანდელაკი, როდესაც შენიშნავს, რომ მოსახლეობას „არ ეძლევა დახმარება ცოდნით“.

რაც შეეხება მოსახლეობის აგრონომიულ ცოდნათა შერტანს, ამის შესახებ ჩვენ მოგვეუბნება სხვა სახის ცნობები, რომელიც დიამეტრალურად საწინააღმდეგოს პტიკებს.

ცნობები ს.ს.-ს.მ. ცოდნათა სკოლის გარეშე გატეცლების შესახებ

წლები	მამწმელთა რაოდენობა, რომელთაც გაიარა აგროკურსები	მამწმელთა რაოდენობა, რომელთაც მოისმინეს აგრონ. საუბრები	ლტეციების მომსმენთა რაოდენობა
1923/24	440	132	2.500
1924/25	518	1457	14.706
1925/26	1406	67.694	22.363
1926/27	2011	106.391	29.008

ამ ცნობებიდან სჩანს, რომ მოსახლეობის ღირებულებული ნაწილი ძლიერ ეწეება სასოფლო-სამეურნეო ცოდნათა შექმნის საქმეს და საქართველოს სოფლის მეურნეობისათვის თანდათან მზადდება კულტურული მეურნეობისათვის აგრონომიულ დახმარებზედ 1926—27 წელში დაიხარჯა 427.803 მანეთი და თუ ვერ ლავერი ეს არაირაობთ მიაჩნია ბ. კანდელაკს, რომ უნდა გაავიეროს ის?

ამასთანვე ზედმეტი არ იქნება თუ ვიტყვით, რომ საქართველოს სოფლებში მუშაობს 220 ტრაქტორი, 180 „ფორდონის“ სისტემის, 30 „ხოლოდის“ სისტემის და 10 ინტერნაციონალის“ სისტემის. ამ საერთო რაოდენობი

დგან 150 ტრაქტორი იმყოფება სასოფლო-სამეურნეო ამხანაგობათა ხელში.

ჩვენ მოხვებით ზოგადად საქართველოს მეურნეობის მდგომარეობა და ეს მდგომარეობა ისეთი აღმოჩნდა, რომ მისი შეღებვა მენშევიკურ დროინდელ სოფლის მეურნეობის მდგომარეობასთან უფროს ღირსის თავგანთავსებას ამას ხელდას ვგვხვდებით და ამიტომ არის ის სამართა ხელისუფლებასთან მენშევიკურ მინისტრების წინააღმდეგ ბრძოლაში. ნუ ჰგონია მოქ. კ. კანდელაკს, რომ ხალხი უკმაყოფილოა სამქოთა რეჟიმით და მას არ ურიგდება“.

ეს ზღაპარი მან, უბნით თავისი აქაურ აგენტებისაგან შეითვისა და ისეთი გაცვეთილი დებულებებით გამოსვლა მართლაც, რომ მენშევიკების იმედაში.

ჩვენ არ უარყვით, რომ სამქოთა ხელისუფლების უკმაყოფილო ყოფილი თავდაზნაურობა, მდგომარეობა, მიკიტინები, მეღვინეები და სოფლის მდღობრი გლეხობა, რომელიც ყოველთვის მენშევიკებს უმშვენიერდნენ მზარს თავიანთი ლიბალურ გეგმობებით. სოფლის სამუშაო და ღირსი გლეხობა კი სამქოთა ხელისუფლებასთან არის და იქნება.

აქ წარმოებულ მუშაობაში ბევრი ნაკლია, ბევრი შეიძლება ხანისთან შეტოვებებიც არის, მაგრამ ის რაც არის, ვერ არ ნახულა საქართველოს მშრომელი ხალხის ისტორიაში და ამით არის ძლიერი ბოლშევიკური საქართველო.

გლეხის ბრძოლაში.

ბ-ნ კ. კანდელაკმა გაცვეთილი გააცხადა შენიშვნა იმის შესახებ, რომ საქართველოს გლეხის ბიუჯეტი დაბალია და მით მართანი გადმოცემა, აქაო და სამქოთა ხელისუფლება გლეხის მეურნეობის კეთილდღეობას ეკონომიური საფუძვლის აკლბის. მაგრამ აქაც ფუნდამენტურ მიყვანი ჩვენს „მამხობლებს“ და ენახით ან ტრის გლეხის მეურნეობას ეკლბა ეკონომიური საფუძვლები ჩვენში? ამის დაბაშვა-კარაგება, სტივთა შორის, იმის მაჩვენებელიც იქნება, თუ როგორ თანამიმდევრობით ტარდება ჩვენში კლასიური პოლიტიკა გლეხობის მიმართ.

ჩვენში ორჯერ ჩატარდა გლეხის ბიუჯეტის სტეკი-ალური გამოკვლევა—1924-25 და 1925-26 წლისათვის. შეიძლება მოხსენება ბ-ნ კანდელაკს, რომ ამ ორ წლის მასალებით შესაძლებელია იმ სურათის გადმოშლა, რომელიც ახსიათებს საქართველოს გლეხის მეურნეობის საწარმო-სოციალურ წყობას.

აღმოსავლეთ საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო რაიონების ღარიბი გლეხის მეურნეობის პირობას—წმინდა (შემოსავალი *) 1924-25 წლისათვის იძლევა ჯანაობა 135 მან. 254 მანეთამდე, მხოლოდ 1925-26 წლისათვის ის ჯანაობა 212 მანეთიდან—429 მანეთამდე. სამულოთი კი ღარიბი მეურნის პირობა და წმინდა შემოსავალი აღმოსავლეთ საქართველოსათვის 1924-25 წლისათვის 215 მან., მხოლოდ 1925-26 წლისათვის 349 მანეთს.

დასავლეთ საქართველოს სას. სამ. რაიონების ღარიბი გლეხის პირობას—წმინდა შემოსავალი 1924-25 წლისათვის იძლევა ჯანაობას 177 მანეთიდან 231 მანეთამდე, მხოლოდ 1925-26 წლისათვის 282 მანეთიდან 474 მანეთამდე. სამულოთი კი ღარიბი გლეხის შემოსავალი უფროსი 1924-25 წელს 215 მანეთს, მხოლოდ 1925-26 წელს 369 მანეთს.

ამ ცნობებიდან აშკარად სჩანს, რომ ღარიბი გლეხის მეურნეობა კი არ ჩაჩანავდება წლიდან წლიანში, როგორც ეს მოსალოდნელია კაპიტალისტურ მუშათა მოქმედების პირობებში, არამედ ეკონომიურად ღირსიერდება და იუმჯობესებს საარსებო მდინდესში. მაშასადამე, ის ღარიბი მეურნეობანი, რომლებიც მენშევიკების თეორიით „პრო-ლეტიარზაციის“ გზას უნდა დააღწეოთ ბოლშევიკურ „ნე-

ვის“ პირობებში, კი არ ღატკვებიან, არამედ ეკონომიურად ძლიერდებიან და ამ გაძლიერების მიზეზი უნდა იყოს დედათ ბოლშევიკურ სასოფლო-სამეურნეო პოლიტიკაში. ესეა კი ამ მთავარებულ მეურნეობათა საწარმო-კოოპერატიული გაერთიანებას, დღის წესრიგში აყენებს ჩვენი ხელისუფლება და არ გვეჩინა, რომ ეს უწყალები საქმე იყოს საქართველოს ღარიბ გლეხკაცობისათვის.

სამულოთ მეძლევის გლეხის მეურნეობის პირობითი წმინდა შემოსავალი აღმოსავლეთ საქართველოს რაიონებში ჯანაობა 1924-25 წლისათვის 352 მანეთიდან 511 მანეთამდე, მხოლოდ 1925-26 წლისათვის 624 მანეთიდან 881 მანეთამდე. სამულოთი კი აღმოსავლეთ საქართველოს სამულოთი გლეხის შემოსავალი უფროსი 1924-25 წლისათვის 459 მან., მხოლოდ 1925-26 წლისათვის 735 მანეთს. დასავლეთ საქართველოს სას. სამ. რაიონების სამულოთი გლეხის შემოსავალი ჯანაობს 1924-25 წლისათვის 341 მანეთიდან 520 მანეთამდე, მხოლოდ 1925-26 წლისათვის 485 მან.—702 მანეთამდე. სამულოთი კი დასავლეთ სართავლოს სამულოთი შეძლების გლეხის შემოსავალი უფროსი 1924-25 წელს 415 მანეთს, მხოლოდ 1925-26 წელს 603 მანეთს.

ჩვენ აქც ვხედავთ, თუ როგორ იზრდება წლიდან წლიმდე სამულოთი გლეხის მეურნეობის მატერიალური კეთილდღეობა საქართველოში. ბ. კ. კანდელაკს მოხსენება, რომ კაპიტალისტური მუშათა მოქმედების პირობებში სამულოთი გლეხის კეთილდღეობა კი არ უუმჯობესდება, არამედ სწრაფდება ამ ვგეგმვის ორჯერ განიერება—ნაწილი პროლეტარება და ნაწილი შეძლებულ გლეხებში გადადის. ბოლშევიკურ „ნების“ პირობებში კი სამულოთი გლეხობა არა თუ ისაზაო, არამედ ეკონომიურად ძლიერდება, უფროე იკავებს ფესს ჩვენს სოფელში და მქედროთ უფროზრდება პროლეტარიატის ბობობა გლეხობის წინააღმდეგ ბრძოლაში. მაშასადამე, არც აქ ვხედავთ გაჩაჩანავების ნიშანს წყობას კი.

აღმოსავლეთ საქართველოს სას. სამ. რაიონების შეძლებულ გლეხის პირობითი წმინდა შემოსავალი ჯანაობს 1924-25 წლისათვის 697 მან. 1784 მანეთამდე, მხოლოდ 1925-26 წლისათვის 1002 მან. 2746 მანეთამდე. სამულოთი კი შეძლებულ გლეხის შემოსავალი აღმ. საქართველოში უფროსი 1924-25 წელს 1317 მანეთს, მხოლოდ 1925-26 წელს 1841 მანეთს.

დასავლეთ საქართველოს სას. სამ. რაიონებში შეძლებულ გლეხის პირობითი წმინდა შემოსავალი ჯანაობს 1924-25 წლისათვის 613 მანეთიდან 1508 მანეთამდე. მხოლოდ 1925-26 წლისათვის—588 მანეთიდან 1544 მანეთამდე. სამულოთი კი შეძლებულ გლეხის შემოსავალი დასავლეთ საქართველოში უფროსი 1924-25 წელს 1052 მანეთს, მხოლოდ 1925-26 წელს—1399 მანეთს. როგორც ვამხსენეთ, შეძლებულ გლეხის მეურნეობაშიც აქც ადგალი შემოსავლის ზრდას წლიდან წლიმდე, მაგრამ არა იმ რაოდენობით, როგორც ეს ენახეთ ღარიბ და სამულოთი მეურნეობისათვის. ამის საილუსტრაციათი ჯგუფიყვანათ შემოსავლის ზრდის მაჩვენებლები სამდე გაჯგუფოსათვის.

(სათანალო ცხროლი იხილეთ შემდეგ ვეკრებზე)

როგორც აქ მოყვანილ ცნობებიდან სჩანს, გლეხის მეურნეობის შემოსავალი საყოველთაოდ იზრდება 1924-25 წლიდან 1925-26 წლიმდე, მაგრამ სულ სტივ და სტივ ნაირია ზრდის ტრემში ცალკე ვგეგვებისათვის. აქ სჩანს, რომ უუმჯობესდება გლეხური მეურნეობათა კეთილდღეობა, მაგრამ ეს ვუმჯობესდება უფრო მეტად იმწინდა ღარიბ და სამულოთი გლეხობას, ვიდრე შეძლებულ გლეხობა ფუნებს. ამ ცხროლი მიხედვით ერთში კი მართალი არის ბ. კ. კანდელაკი, სახელდობს იმში, რომ ეკონომიურად შემუშობილი იმ მდიდარი გლეხის ეკონომიური კეთილდღეობის ზრდა, რომელიც ღარიბ და სამულოთი გლეხური მეურნეობის ხარჯზე იზრდებოდა მენშევიკური ხელისუფლების დროს. მაგრამ სწორეა ამაში მდგომარეობის ბოლშევიკების კლასიური პოლიტიკა მიმართული სოფლის ბობობა ვგეგვების წინააღმდეგ. ამით აიხსნება ისიც, რაც ვერ ვაუტყა

*) პირობითი წმინდა შემოსავალი უფროსი საერთო შემოსავლის მიმდინარე დასაბრუნების გამოკლებით (ფსლს, სანდონის და მუხანს დაჭრაგება, ინვესტირის რენდირა, საიჯარო გადასახალი და სხვ.)

ჯგუფი	აღმოსავლეთი საქართველო		დასავლეთი საქართველო		ზრდის % 1924/25 წლიდან 1925/26 წლისათვის	
	1924/25 წლ. შემოსავალი	1925/26 წლ. შემოსავალი	1924/25 წლ. შემოსავალი	1925/26 წლ. შემოსავალი	აღმოსავლეთი საქართველო	დასავლეთი საქართველო
	ლარიები	215 მ.	349 მ.	215 მ.	369 მ.	62,3%
საშუალო	459 მ.	735 მ.	415 მ.	603 მ.	59,9%	45,3%
შედამატული	1317 მ.	1841 მ.	1052 მ.	1399 მ.	39,9%	32,9%

ბანკი, კანდიდატს; სახელმძღვანელო ის, რომ ეს ღირსი და საშუალო გლეხობა აიარ უპირატეს „ჩხუბს“ საბჭოთა ხელისუფლებას და სრულიად ეგუება მის სას. სამეურნეო პოლიტიკას, რომელიც მიმართული არის მათ კეთილდღეობის ზრდასთან. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ მოყვანილი ცნობები ეხებიან საქართველოს მნიშვნელოვან სას. სამ. რაიონებს. ზემოთ მოყვანილი მოკლე ცნობები საქართველოს ყოველ, თუ რა ხარისხის სიმაღლის დასახლებებში კანდიდატს. ეს ცნობები იმას მოწმობენ, რომ ჩვენს გლეხებს ბაიუჯეტი არ არის ზღვარი, არამედ ის ფრიად ხელსაყრელ პირობებში მტკიცდება. მართალია გლეხობით უსუფუგო მდგომარეობაში არის „შედამატული“ მუშაკების ბიუჯეტის ზრდა, მაგრამ მასზე დარღობა მენშევიკურ ემიგრაციისათვის მივაწვდივით. დევი, ბანკი, კანდიდატსა იყოსროს საქართველოს „კულაების“ ქირისგვედობა. გლეხი გლეხი იცნობს, სულს სულს ერთმანთ აბრუნებდა კაცო ყოფილა კი. კანდიდატს ის გვიწვდება იმის, რომ ჩვენში არ არის სიტყვის თავისუფლება, მაგრამ ავიწყდება, რომ აქ ფართოთა არის თავისუფლო ფაქტების შედეგების თავისუფლება და სწორად ამან შეუძლებს აქ წყალი მენშევიკურ საქმიანობას. მაგრამ გამოიყენა კი ბ. კანდიდატს ის თა-

ვისუფლებს, რომელიც მას „დემოკრატიული ეკონომიკაში“ ლაიათ აქვს? რასაკერაილა არა. მან თავისი სიტყვის თავისუფლება გამოიყენა იმისათვის, რომ ფაქტები გაეცალბებინა, თეორი მავად ეწვევინა და მით თავისი მოყვანილი ცნობები დაეწვდინა. ასეთი კაცო მართალია რომ არ არის სიტყვის თავისუფლების დროს; არ არის იმტობი, რომ ის თავის ამხანაგს, სიტყვის თავისუფლების მოტრფივალს. ფხედფხვს ატყუებს. ატყუებს იმიტომ, რომ ახლა მოსავლის საქმით მიზანია ბოლშევიკების ისტორიული დამარცხება. ნეტავ არიან მორწმუნები!

წ. ჩახვაძე.

ფედოროვის ბასწორება

ამხ. წ. ჩახვაძის წერილში, რომელიც დაიბეჭდა „ახალი გზის“ № 67-ში, დაშუბებულია შემდეგი შეცდომები: 1927 წელში წაჩვენებია 745.500 ფუტბარი, უნდა იყოს — 645.500 ფუტბარი. პურეულობის სივრცის შესახებ, უნდა იყოს: 1921 წ. იმის წინადადების სივრცის — 67,4 პროც., 1925 წ. — 93,2 პროც., 1926 წ. — 94,2 პროც. და 1927 წ. — არსებითად უახლოვდება იმის წინადადების დროის მდგომარეობას.

როგორ უნდა შევიხანაოთ მოგონისტური მოვზა-სხეობებზე გვიან მოვზახუბი

ჩვენ, მუშებს, თითქმის სუვერენის პირზე გვაკრია: პროლეტარული კულტურა, პროლეტარული საბელმწიფო პროლეტარული ყოფა — ცხოვრება და სხვა ასეთები. მაგრამ რომ შევეკითხოთ ერთმანეთს. რა არის პროლეტარული კულტურა, პროლეტარული ყოფა — ცხოვრება? რას ნიშნავს ოჯახის კომუნისტურად გარდაქმნა? სწორ პასუხს ვერ მივიღებთ.

ხშირად ვესმენია: ესა და ეს მუშა შეგნებულოა, კარგი მოზადებულოა, მან ამაღა ამ ადვილს კარგი მოხსენება წაიკითხა და სხვა. მაგრამ ჩვენ მუშებში, როდესაც პასუხსაგებ თანამდებობაზე გადავიდებით და როდესაც ჩვენი მდგომარეობა იცვლება, ამავე დროს ოჯახურ ცხოვრებაშიც იწყება ცვლილება. თქვენ შეიძინეთ ლტოლვას კარგი ტანსაცმლისათვის. ოჯახის ძვირფასი მოწყობილობისაღმდეგ. იწყება სიყვარულის ნიადაგზე ცოლიან კინკლაობა და სხვა ამისთანები.

ასე რომ მუშის ოჯახი არამც თუ იწყებს ახალს პროლეტარულს და კომუნისტურ ყოფა — ცხოვრებას არამედ პირაქით იგი უზრუნველსა მუშაბელს ყოფა-ცხოვრებას მხოლოდ ერთის გამოკლებით, რაც იმაში მდგომარეობს, რომ იგი საყვარში აღარ დაიარება.

ამაირად, ათლქმა, რომელიც დღმბა ბელაღამ და გვიტოვა პროლეტარული საბელმწიფოს შექმნისა, ოჯახური პროლეტარული ყოფა — ცხოვრების შექმნისა და მომავალ თაობისათვის მავალითის ჩვენებისა, თითქმის დაეწყება ელღევა.

შეიძლება ვინმემ თქვას: რატომ ინტელფენცია არ გვიჩვენებს მუშებს პროლეტარული ყოფა-ცხოვრების მდგომარეობა?

— შე შეონია დროა მუშებმა თვითივე მოვკიდოთ ხელი საკუთარ საქმის კეთებას.

— რა თვისებები უნდა ახასიათებდეს შეგნებულს და მოწინავე მუშას ოჯახურსა და კრიზო ცხოვრებაში?

ჩვენ ვცითი, რომ სიტყვა რეკლამულიყვირანი დიდ მნიშვნელოვანი სიტყვაა და სუყველა მუშა უნდა ისწრა-

ფოდეს და ისწრაფოს კიდევ ამ სახატოო სახეობის მოსახლებლად თავის ცხოვრებას და მოქმედებები.

პოლიტიკური რევიოლიუცია და ეკონომიურ ფრანტზედ ბძილა ჩვენ რამდენიმეთ მინტე განვლდა; ამათონტზედ ბძილა ჩვენ დედსაც ეწვეოდა რევიოლიუცია-რძობები... ახლაკი დროა გადავიდეთ მუშური ოჯახის და ყოფა — ცხოვრების თანდათანობითი განახლებაზე.

ეს კი ყველაზე უფრო აწელი საქმეა. მომავალი თაობის და ოჯახის განახლების პასუხისმგებელი ჩვენა ვართ. უნდა ვეკადნებთ რომ ჩვენს ბავშვებს არ ჩავუწეროთ გულში იმის, გამდიდრების, ეროვნული მუღლის, ცრუ-მოაწმუნეობის, ამპარტყენობისა და სხვა ბავნი ჩვეულებებისაქვს მისწრაფება.

მართალია, დღეს ჩვენში უდიდესი უკრადლება აქვს საბელმწიფოს მიერ მიტყუული მოზარდი თაობის აღზრდას. მაგრამ თანამეორობა მუშის ოჯახს თავის გაქვას და მისი უარყოფითი დავი ვითაც ამწენიეთ ჩვენს ბავშვებს.

დედაკაცი ბოლს ოჯახურ ყოფა — ცხოვრების შექმნაში უდიდესი როლი თამაშობს. ტყუილად კი არ უთქვამს ბრძენს: როგორიც დედმა, ოჯახშიც ისეთია; როგორიც ოჯახშია ხბლხიც ისეთიათ.

მომავალი თაობის კომუნისტურად აღზრდა ჩვენ უნდა დაიწყეთ ოჯახებიდან ამ ძირითადი ორგანიზაციიდან. თუ ახალი ოჯახს შევექმნით, ახალ სოციალისტურ საბელმწიფოსაკვამინ შევექმნით.

დღი სიზრთბილოე გვამართებს ჩვენი ბავშვების მიმართ ოჯახში, რადგანაც იგინი სუყველაფერში თავიანთ მშობლებს ჰმავანებს. განსაკუთრებით კი ითვისებენ დედის ფსიხიოლოჯიას.

— დედაკაცს უნდა შეუქმნათ ისეთი პირობები, რომ იგი ვინცნებიოთ განვიითარდეს და შეითვისოს ახალი პროლეტარული ოჯახის ყოფა — ცხოვრება. ასეთს შეგნებებს კი ყოველმა შეგნებულმა მუშამ უნდა შეუწყოს ხელი. დღეს დედაკაცს აუარებულ დროს ათავსებს სოჯახში საქმეები და მთელი დღე ფუსფუსში უღამდება. უკი-

თუ დღეს დედაკაცი უნებლიეთ ძნელად ეგუება ახალ ყოფას - ცხოვრებას ეს უნდა ჩაითვალოს დროებით მოგულენათ.

ზოგიერთი მუშა — სამწუხაროდ უმრავლესობა, ისე გაბაძებული, რომ ოჯახში დედაკაცის წარმობა არაფერად ადგება. ასეთი მიღობა საკითხისადმი სამართლიანად ვერ ჩაითვლება, რადგანაც მათ შორის შრომა განუწილებულია. ჩვენ მუშები სხვა მხრივაც ვეძებთ ჩვენს ოჯახის წევრებთან, განსაკუთრებით კი მოვლად ითაბასთან ახალი ყოფა - ცხოვრების შეტანის საქმეში.

როგორ მოგწონთ, როდესაც ღვიძის სმას გავმართავთ ხოლომდ სახაილოებში და ოჯახებში, სადაც კარგად გამოიბრუნებები ხოლმე? ახლა შევეცითათო ჩვენს თავს: რა შევაქვს ჩვენი მოქმედებით საკუთარ ოჯახებში გარდა იმისა, რომ ჩვენს ბიუჯეტს ჩაგრანობ ზიანს ვაყენებთ, ამით ჩვენ ვფუყენით და ვფუყებთ ჩვენს მოზარდ

თაბას, რომელიც ჩვენ გვბამას და იმორებს იმსაყე, რაც ჩვენ ჩავიდნით.

ჩვენ ზმირად ვხედებით ვახუთებში მუშათა წჭრილებს: ჩვენს ქაზნასთან სამიჯნტრა ვაღვებული და იგი აუცილებლად უნდა დაიკეტოს, რადგანაც მუშები ითყრებიანო.

ასეთი წინადადების წამოყენება კორდაბარ სასაცილოა. ვანა ჟმირნლიან ჩვენ სახლამდე პირდაპირ ასეთი სამიჯნტრება? მამ უნდა დაიკეტოს.

შეგნებულ მუშის სამიჯნტრების არ უნდა ემზინოდეს.

— ევროპითარი პოლიტიკური რევილიუცია. ევროპითარი ინდუსტრიის განვიტარება ევრ მივიყვანვს კომუნუნამდე. თუ ჩვენ არ შევიტარებ ჩვენს ოჯახებში და კერძო ცხოვრებაში ახალს კომუნისტურ ყოფას - ცხოვრებას და თუ უკუ არ ვაგდებით დაბასებულ მეშინურ ჩვეულებებს.

მუშა ნილა მყრუალი.

ყოფ. ახალგაზრდა მარქსისტთა განყოფილება ბაკონოლი „ახალგაზრდა სოხილ-დემოკრასი“-ს იღვეულუებში ჩვენში

ჩვენ ვაგეცნით პარისში გამოცემულ „ახალგ. სოციალ - დემოკრატის“ მესამე რევილს. აქ ვადაქრითათა ნათქვამი, რომ საქართველოს ახალგაზრდობამ უნდა ტრნორიონ — სამჭოთა ხელისუფლებას, რომ სამარვიელო იღვლებას, რომ „სამჭოთა ტრინილი“ მალე დადმობას და ყველა ამისათვის საქართა ერთსულოვნება და მეღდავი ბრძოლა.

ასე სწორედ დღეს „ახ. სოც-დემოკრატის“ კალმონები. საქართველოდან გახიზნული ჩვენი ყოფილი აზნა-ნაგები. ამას გვიჩვენებ ისინი დღეს ჩვენ, რომლებიც დღეს რატომ და საძუღამდით მივედით სამჭოთა ხელისუფლებასთან, რომლებიც მთელის ჩვენი ძალიონით ვეწვივით მუშობას ჩვენი ქვეყნის საკეთილდღეოდ, ვაშენებთ სოციალიზმს.

და დღეს, როცა ჩვენ ვკვლავ ძველი გზისკენ და ძველ პოლიტიკურ ორიენტაციასაში მოგვიწოდებენ. ჩვენი ვალა თუ ვალის გზის აპოლოგეტებს ვკვლავ აუფხნსით ამ გზის ძეგროვების მიზნებში და აფიჯიფი ის მიზნებში, რომლებიც ვევაჭრანებდებ მომავალში ამ გზას აღარ დაეავადებ, აუხსნან ის გარემოება, რომ ჩვენ ქვეყნის სატრირალი არაფერი აქვს, რომ პირიქით რენესანსის გზით მომართება — იგი. ჩვენი ვალაია ამ მომწოდებლებს აუფხნსით, ის გარემოება, რომ მუშათა კლასისა და სოციალიზმის ინტერესები სულ სხვა გზით სვლას მოითხოვს, ვიდრე მისთან პართიული ქართული ახალგ. მენშევიკები.

მარტა ვიდრე ამას ვიდრე, საქართა ვაგარეყვიით თუ ვითან ვაგაქვს საქმე, ვინ ბრძანდებიან ვინ „მასწავლებლებში“?

უკანასკნელი წლების განმავლობაში ძსაფლიოა ბუ-რჟუზნა ყველაზე შეტევაზე ვადავიდა, მან სოციალიზმსა და სოციალიზტურ პარტიებს ყველგან დაემუქრა ისე, ვიდრე არასოდეს.

ასეთ დროს სოციალიზმის ინტერესებმა ყველას პრაქტიკულად მოსთხოვა თავისი ვალა. და ყველა ათავისებ მონიშნა. ის ვინც ნამდვილი სოცილისტი და კაბტაბელს ამკარა მტერი იყუო, ბრძოლაში პრაქტიკულად ჩაება.

როგორი ფეხა და ამ მოწოდებას პარიახის და სართილდ ევროპის ახალგ. სოციალ - დემოკრატები, რომლებთანაც კონტაქტულია დღეს ქართული ახალგ. მენშევიკები? როგორი შესარულია ამ ასრულებს ეს ახალგაზრდობა თავის ვალს ამ ვადამწყვეტ მომენტში? ბრძოლის როგორი გზები არჩიენს მათ ამ კრიტიკულ მომენტში?

ამაზე დღეს პასუხს იძლევა „ახალგ. სოციალ-დემოკრატ“-ს ნომერში ვინმე „იზა“.

იი რასა სწერს მოქ. „იზა“ — ამ ახალგ. კავშირის პოლიტიკური და რევილიუციონური საქმიანობის შესახებ.

„ავსტრიის ახალგ. სოცილისტურმა კავშირმა დიდი სიმპატები დაიმსახურა — ახალგაზრდების სოცილისტური ინტერესკიანობაში“.

ეს კავშირი დლით დღე ორდება და ემზადება ქვეყნის მომავალი „ხელმძღვანელობისათვის“.

რამე ვამიხიბატება ეს მომზადება?

ამ კავშირს მთელ ავსტრიაში — გვეუხნება „იზა“, დაარსებული აქვს მრავალი კულტურული და სამეცნიერო წრები; სადაც ახალგაზრდა სოცილისტები ითვისებენ ყველა საკითხებს თიორიულად და პრაქტიკულად. მათ შორის ისინი სწავლობენ:

- 1) გრძობების განვითარების საშუალებას, — დღესასწაული, მოგზაურობა; თეატრი, სიმღერა და ცეკვა“.
- 2) ვაყურება და ქალებს შორის ურთიერთობის დამყარება და სხვა“.

შეკლამა არ გვეგონოთ. ნამდვილათ სწორია!

იი. თურქი როგორი წრები და პრაქტიკული სკოლა დაუარსებია ავსტრიის ახალგ. სოციალ - დემოკრატებს იმისათვის, რომ მამავალში რევილიუციას უფლმძოვანდეს. იი, რატომ დაიმსახურა თურქე მან სიმპატები ახალგაზრდობის სოცილისტური ინტერნაციონალის მიმართ. იი, როგორი მებრძობლები ჰპირდება დახმარებას პარტიულ ქართულ ახ. მენშევიკებს.

ვანა ეს ვამთარავება არ არის მთელი იტალიის სოცილისტური პარტიის, მუშათა კლასის და ბოლოს თვით საქუთარის ითის?

ვანა სოცილისტობის კი ოდნავ რაიმე შეიძლება ვაჩანდეს მას, ვინც ამ ვადამწყვეტ მომენტში და სინხლის ვამჭეხს, ბრძოლის ნაცვლად ცეკვა-თამაშს სწავლობს და ამით მუშათა კლასს ვაეთებას ჰპირდება? იი, როგორი სოცილისტებთან ვაჭმონია ჩვენ ქვეყ. იი, ვინ ვაგასწავლოს სოციალიზმისა და საქუთარის ქვეყნის კეთილდღეობისათვის ბრძოლას.

ცხადია, ვართველი ახალგაზრდობა, რომელმაც ისტორიისა და საქუთარის ქვეყნის წინავე ვაეცილებით სეკონომულ მისია იქცისა, ასეთ „მოღვაწეებს“ ვერ სპაყება და არა მარტო იმტრემ, რომ მას ცეკვა - სიმღერის სწავლა ვაუჭირდება, ევრ ვაყვება იმიტომ, რომ მან ერთხელ და სამუდამოთ მარქსისტულად და მეცნიერულად ვადასკრა ძირითადი ეკონომიური და პოლიტიკური პრინციპები და საბოლოოდ სამჭოთა გზა აჩიჩია.

დღეს კი მას პარტიონდ უჩიჩივს ახლად მიღებულ პოლიტიკური მსაფლმზედებლობის უარყოფას და კომუნისტების წინადადებუ ბრძოლას; ამას უჩიჩვენ მას ისეთი პირები, რომლებიც სოციალიზმის მიღწევას ცეკვითა და სიმღერით ემბრძობიან.

მთათა ვაგვლა.

მ უ რ მ ე ლ ქ ა ლ ს

სწორად შეგხედვით: საშრობოსას დალოლი ცმერლით, ყლზე ვაზივით ვახველი წყელი ბაშუბი, აბღბის დღავე, თითქოს გვერა: არ გუჯალობს ბელი, მაგრამ რომ გკითხონ: ბელს ბაქმეით ეთამაშები!

რამდენჯერ მინდა გითხრა, დო, მომავალს გვერლით: ანაოუს! აშაო, თუ წარმეგებ აღამებ დეკრებს? აი პოეტი ვარ, ყოველ საათს ვივლი რიიმებით, ხან მხეს შეგხარი, ხან მთვარეზე ბურენას ცნატობ.

შენ მანქანაზე ძაფს ასწორებ მოქნილ თითებით, გუყვარს ნაშრომი... გხიარბ... დღებში ვართობს. აი პოეტი ვარ, ყოველ საათს ვივლი რიიმებით, ხან მხეს შეგხარი, ხან მთვარეზე ბურენას ცნატობ.

მიოხარი, და ო. ამ შრომაში რა ვახალიებს? არ გარჩენია ეს წარმეგ, ქარს ვაჯატრს! სთვა: „აბერია ვა მთელ ქვეყანას დარბით ავსებს!.. რას ეიმტრევი თითებს? ის არა სჯობს დრო ვაჯატარო?“

ჯერ დილა არ სჩანს, საყვირი კი ავგუნდუნება, სადაღე მეტელ ვადიბობენს ბელარებებით... შენ თან მოვეცილი დილის სისამსს, მოხვალ გუნდლებით და მხიარული ამხანაგებს ესუბრები:

— დე ამიხართს საბაქოზე რკინის ვეებრი, ჩიარად არ გიღირს ბრეტონის მანუღაქტურა! ნაბლანდ ბამბეულს არ ვადასცელი ვეინავულ ზევირზე, რომ ასე გიყვარს შენი ქვეყნის „ნოზი“ კულტურა!..

შენ მევეცილერ ხარ დახაცილითა ბრძალის ბანაკში. გიყვარს ნაშრომი! გხიარბ... დღებში ვართობს!.. მე პოეტი ვარ, ყოველ საათს ვივლი რიიმებით, ხან მხეს შეგხარი, ხან მთვარეზე ბურენას ცნატობ.

და თუ ყოველდღე ვერ მოვახვევ გრძობის არშის, ნუ, ნუ დამწამებ მოვეცილერ გრძობის დღე, მეგობარო! მე ქვეყანაზე საბრუნევი სხვაე ვამაწნია, შრომის მხარეში მსურს სხეგსებით მეც ვავიხარო. **ლიდა მერგლოძე.**

ნ ა კ ა ც რ ე ზ ი

ზამთრის დილა იდვა. მთელი თბილისი ბურუსში ვახვეულყო.

ცილან ისე ნახათ იპენტებოდა თოვლი, გეგონებოდათ ვაზაფხულია და თეთრათ აყვავებულ ტყემლის ტოკებს არხველი.

ჯერ ისე ბნელდა, ხოცა ნახევრად მინარი მცხოვრებულს მუსიკის რიის ვამედიდელის პორტოტოს ყროები ჩაქმდა ყურში. მას მოყვეს ქუჩის დანარჩენი იალენი: სალვოლები — შემში დაცვირთულ ურმეებით, ნაწირი აიღებულ სახელებით. შინაურ ფრთხილ-ვევრტებთან და ადგილობრივი სხვადასხვა ჯურისა და ეროვნული წყილ-ფენას ვაჭრუკანები, რომლებიც ყოველ დღე დამრჩანს ქუჩიდან — ქურაში, ეზოდან-ეზოში და ჩახლიხილი ხმით ვაჭკვიან იმას, რასაც შევიძინან, ან ყი-ღულობენ.

II

კენტად დავებტებოდი.

კომონარების ბაღში შევიარე.

ვგავარს ბიუსტს ისე კოტხად დასდებოდა თავზე თოვლი, თითქოს თეთრი მატყლის თუშური ქული დაუხეიარეს.

საკმაო ხეტიალისა და ოცნების შემდეგ ბაღის ერთ-ერთ ხეივანში შევედი და ზის გრძელ სკამზე ჩამოვჯექე. ამავე ხეივანში, ჩემს პირდაპირ. სხვათა შორის, იჯდა ერთი შუახნის მოხდენილი კაცი.

თუმცა დაკონილი ჩოხა ეცვა, თავზეღავ ვაფხვი-ეით ტყავის ქული ესურა, მაგრამ მამა-მამეულ ქარქაშ-გაცვეთილ ხანჯალს მიანც ვერ შეპოვდა, წყლზე დაეკი-და და ხელში უბრალო კრიალისაში ათამაშებოდა.

— ვა, კნაზჯან, ვამარჯობა შენი! — მირზე ეშო-კური ღიმილით მიესალმა ხეივანში ახლად მოსული მისი-ხეივი წინაგების დაბალი კაცი, რომელმაც მუქქისაგან ვაჭრული მოკლე ახალფუნე ძველი პალტო ეცვა თავზე. იზირიკიანი ქუდი ესურა და ხელში ქოლგა ეჭირა.

— საიან, როგოზ! — შეკითხვა ვაფხვიანი ჩოხიანი და ვეკრლით მჯღამ უცნობ მუხომოსისევი მიიწია, თავის ნაცნობისათვის ადგლის დასაკვილოდა.

— ვა, როგოზ თუ საიან, კნაზჯან, მე ხომ აქაუ-რი ვარ, თბილისი დრაედანინ, მიკინ-მიკირტი პარონ ტერ-სატვაქვაქტუროვ.

— ვარია, ერთი მამა ნუ წვიწყებდა, რალა დროს პატიტრნა და ღრეადანინობა, ვერა ხელად ვეყყანა რო-გორ არ-დაირია?!

— მაშა, მაშა, კნაზჯან!

— დაბრანდით, დაბრანდით და ისე ვიმუსიავით, ჩემო მიკინ-მიკირტი.

— სხვა, კნაზჯან, რასა იქ, როგორ გიკითხო, დროს როგორ ატებო, პა?

— ეჰ, რალა საკითხავი ვარ მიკინ-მიკირტი.

— კნაზჯან, აქ რამ მოვეყვანა ამ თოვლში, პა?

— ისე რალა... მაშ სად წვივდი!

— ვა! როგორ თუ სად წახვიდი? სახლი გაქვს, კა-რი და...!

— ეჰ, მიკინ მიკირტი, შენ რომ ჩემი თავდასაცალი ვაიყო მგარბო... თავი ვაფხვობა, ერთი ხს მიოხარი: მე რომ მეკითხები აქ რამ მოვეყვანა, შენ რალა მოგარბენი-ნებდი!

— მეც ისე... სახლში სკუნჩათ ვიყავი და სვეტი გოზ-დღუხზე ვამოვიფულავე.

— მეც შენ და ვინ ფულაობა? მიკინი რომ მალა-ზიებისათვის თავი ვაფხვებოდა.

— ხე-ხე-ხე! რის მალაზიები, ის მალაზიები!

— რა ვაცინებს, ვანა მალაზიები ალარა გაქვს?

— ხე-ხე-ხე, რა მასხარა რამა ხარ, კნაზჯან. სა-დღა მაქვს მალაზიები, ყველაფერი წამართეს ამ ბუნეობაზ კომუნისტებმა.

— მეც მაგ დღეში ჩამავდეს, ჩემო მიკინ მიკირ-ტი!

— როგოზ, ინერია წვაგართეს, კნაზჯან?

— მიყვარს ვინრა ჩივის, სული რომ შემარბინეს, ის არ ვაიყვარ.

— ვაჰ, ვაჰ, ვაჰ, ის რა ცეცხლში ჩაევაფეს, კნაზ-ჯან! ეს რა ხათაბალა დროში ვებოვრობთ!

— მახლას, რას იზამ, ისე ჩვენ უნდა მოვითმინოთ.

— პავილი დროებავ, ვანსოეს, კნაზჯან, ერთხელ ორთავალობა ბაღში მე და შენ რომ ვათენებამდის ვეჭა-ფეთ? რა ვინდა სულა და გული, რომ იქ არ იყა: ცოც-ხალი თენვი, შუშა კიტრი, მოთალი და ხრამული, ბას-ტურმის შოშინა მწყელები, ტკბილი დღუღუკი და... ივ: შენი ფულისა!

— ეჰ, კარავი ერთი, სული ნუ წვაგუნდებდა, რა დროს ვეცნია, შენ ძველზე კი ნუ მულაბარაკები, ახლისა მიოხარი რამე, ახლისა.

— ვა, არც ახალი იყოს და ალარც ძველი კნაზ-ჯან? მაშ გრცლის პია რით ვავისართო?

— ეგ ვახარება კი არა, ნურწყყის ყლაბეა და მუქუ არაფერი.

— რას იზამ, უნდა ვილაპარაკოთ, მამ რა ვქნათ, კნიაზჯან.

— რაში მელაპარაკება, დღეს ერთი ლუქმა პურიც არ ჩასულა ჩემს პირში.

— პაიგილი, კნიაზჯან, რა კარგი პურის ქაში იცოდი ხოლმე! ვახსოვს ბაბაქუას თვით, ლუქანში, რომ ერთი ღუტინი ღვინო გააშუქრებებინე ღრაიათობიებით?

— რა ექნა, რას ჩამაცვიდი, რა საღერღღს მიშლი, გუნებაში ხომ არა გაქვს-რა?

— ხე-ხე-ხე-ხე! ძალიანა გშინა, კნიაზჯან?

— გეუბნები, ლუქმა პური არ ჩამიდგია მეთქი პირში, არ გვერა?

— საათის რამითი იქნება, კნიაზჯან?

— რა ვიცი აბა, სამი მაინც იქნება.

— ნეტუელი? მამ წაივდიეთ რაღა კნიაზჯან!

— სადა?

— სადა და სახლში.

— სახლში რა დამჩრენია, რესტორანში წვიდიეთ.

— კაკ შელაიში, კნიაზჯან.

— ორიგინა წამოდგენენ და ნელი ნაბიჯით გავიდნენ ბაიდიან.

— რომელ რესტორანში ჩაივდიეთ? — იკითხა ნათაციდარიძე.

— გლე ჯელიაში, კნიაზჯან, ჩემთვის ესერაუნოა.

— ოლიმპიაში სჯობია თუ სიმბატიაში?

— ვა, ვა, აბა იქ არის აი, რაც არის, კნიაზჯან.

— ასეთი ტუბილი მუსიკით და ერთი-მეორის თავხაზინა პატივით ჩავიდნენ რესტორან ოლიმპიაში და მიუსდნენ ერთ კუთხეში მიღგმულ თეთრათ გადაქთქათებულ სუფაზე.

— რას მიირთმევთ? — ზრდილობიანათ მიმართა მკლავზე ხელსახოც ვადაცილებულმა და უღვაშებ აზუქოლმა ოფიციატმა მუშკოტებმა.

დამშრული მიკარ მიკარტობი და ნათავადარი ყველაინი ხმა — ამოღებულე მოსწერებულენ ერთიმ-ერთს და საქმელების სურნელეებით მადა-ამლიღინ, ნურწყეს ჰელაპავდენ.

— რას გვირბანებთ, რა მოგართვთ? — განმეორებით მიმართა ოფიციატმა.

— ვა, უთხარი რამე რაღა, კნიაზჯან!

— შენ თვითონ უთხარი!

— ვა, მე რათა უნდა უთხრა, შენ არ ჩამომიყვანე კნიაზჯან.

— რას ამბობს, რას! დავბეში გავტრებილი გროშიც არ მიქყავის და მე საიდან ვადატრებენ?

— ვა, ვა, გვრე როგორ იქნება, კნიაზჯან!

— რას ოინაზობთ, ავლაბარში ხომ არა გვინაით თქვენი თვი? თუ გინდათ მოითხოვეთ, რამე, თუ არა და

შეაყოლეთ აქედან! — ხმაძალია შეტრია მოთმინებიდან გამოსულმა ოფიციატმა და თავი მიანება მათ სულ-რას.

— სირკვილისაგან და სიმზილისაგან მოღოსოსებუ-ლი მიკარ მიკარტობი და ნათავადარი ყველაინი ყველაინი ისეთი მარბატიო ამლიღინდენ რესტორანის კაბეებიდან გვეგონებოდა კარგი ნაქეთვრები არიან და თავს ევლარ იზარებებოთ. ზურგში-კი ოფიციატების ორ-ნოლოლი სოციალ-მარხარია და ურიგო სუნება მოსდევდათ.

— არა, ეს რა ხათაში ჩაეცვივით, კნიაზჯან!

— ხათა შენა და დარღუბალა, ვერ იტყოდი თუ ფული არა გქონდა?

— ვა, შენ არ დამბატევე, კნიაზჯან?

— კარგია ერთი, მამა გიცხონდება და!

— შახას, რაც იყო, იყო. პაპაროსი მაინც გაეიბო-ლოთ, კნიაზჯან, ამ ვაჯირან გულზე.

— არა მაქვს.

— პამტუქამის ფულიც არა ვაქვს, კნიაზჯან?

— არა მეთქი, ვერ გაიბე ქე ყურუშობაო, შენა!

— ვა, ვა, როგორ გავუქვნილხარ კნიაზჯან, რომ.

— შენა! შენ რაღამ გავუხეცა? შენ ხომ მთელ თბი-ლისში პირველი ღილისს კუპაცეს ეცხებდენ?

— ეხ, კნიაზჯან, ნუღარას მკითხავ, ყველაფერი წა-მივიდა ხელადნ.

— სახლები?

— ჩამოშრულია, კნიაზჯან.

— მამ შრა ღიღათი სცხოვრობ?

— რაღა რიღათი, კნიაზჯან, რაც შემონახული ძვი-რფასი ნივთები მქონდა, ნელ-ნელა ვვიღე დუნტორი-კახე და ეხლა-კი ჩემსავე მალაზიაში პრიკაშჩის ადგი-ნასაც ალაო მაღლევენ.

— ეჰ, რა დროს მოვესწარიოთ, მიკარ მიკარტობი.

— ჩვენ კიდეც რა გვიჭირს, კნიაზჯან, აბა შეხედ იმ ღენერალს რა დღეშია?

ჩამოუქინდია გულზე პატარა იაშჩიკი და სირკვა-პაპიროსებმა ჰკითხეს.

— გვცე აზაფერი! შენ ეს ღენერალი უნდა ნახო, ეგრის ხილის კუნძულში, რომ ჩავადებოა მტერში თავისი წითელი მედიანითა და სამათხოვოთ ვაუშვებია ხელი.

— ასე იცის რეკვილიტყამ! ღენერალი ექ არა, ნი-კოლოზ მედვენსკი-კი წაუგებინა ჩერჩიტი თვი! — შიდა-ხა ვილც უტნობა ახალაზარდამ, რომელიც ზურგში მო-სდევდათ და ყურს უგდებდა.

— სუ, კომსოლოვ! — წასჩორჩოლეს ერთმანეთს და შიხისაგან ენა შეუცვლეს ჩაუვარდათ.

გ. ქუჩიშვილი.

რაინის ზვის ცხოვრებიდან

(მემანქანეთა ახალი ვადრი)

ვინ არ იცის, რომ შრომელთათვის სწავლა განათ-ლების მიღება უფინ რა დიდ სიძინელს წარმოადგენდა. უკეთეს შემთხვევაში მიგვაბრძინებდნენ შეგონად რომ-ელიმე ხელნახუნე და იქ თუ ხელნახს ვისწავლიდით თო-რემ სხვა რაიმეს შესწავლისათვის ვის ეცალა?

და აქი მეშუა — ხელოვნების უფროსებსომამ ქართუ-ლი წერა — კითხვა თუ იცის, საერთო საკავშირო რუსულ ენაზე, მხოლოდ ბედნიერებს შეუძლიათ საყველამ-პური-ლაპარაკო; ამ ენაზე ზრის გამოთქმა ან გავება მით უმე-ტეს დაწერა, დიდი უმრავლესობისათვის შეუძლებელია.

ა. ამიტომ ზოიკლები — მემანქანის თანამშრომნი რუსულის არ მკოდნები, ვერ ახერხებდნენ გადასულცივენ მემანქანებთან რადანაც ძველი ტრადიციის მიხედვით გამოცემები სწარმოებდა რუსულ ენაზე. უფინ ვერც კი წარმოადგენიათ თუ ქართულთ მემანქანური საგნების სწა-ვლება შეიძლებოდა. ანაირად ყველა რუსულის უცოდნარია საუკეთესო

ხელონები ჩიებოდნენ „ხარონიკულ“ მემანქ. თანამშე-რეებათ.

ამას გეროვანი ყურადღება მიაქცია პროფორუან-ხაციამ და აღბრა საკითხი, რათა გაეხსნათ ქართული ენა-ზე მემანქანების მომზადებელი კურსები (ქართული ნე-ქტორი). მაგრამ ამას წინ ეთობებოდა ქართულ ენაზე ტე-ხნიკური სპეცმოდვაიელოების უქონლობა. აქედანც (ხა-ნდა თუ რა ძნელი იყო ქართულ ენაზე ლექტორების შო-ვნა. მაგრამ მალე გაამოჩნდნ ქართველი ინჟინერები, რომ-ლებიც არ შეუშინდენ ამ დამბრკოლებას. ესენი არიან: ინჟ. ალ. ხოჯიაშვილი, ინჟ. დიმი. გვახეცაძე, ინჟ. შალვა კარბელაშვილი, ინჟ. ნუგუზიძე და მცლ. სოსელია. ამ პარტეცეპტებმა აშინაგებმა აიღეს თავის თავზე ქართუ-ლათ ლექტორების კითხვა და არ დაუშვიათ შრომა რათა რაც შეიძლება პოპულარული ენით გადაეცათ საგნების შინაარსი. აღნიშნულმა აშინაგებმა პირნათლად შესარუ-ლეს ნაკისრი მოვალეობა...

ქართული სექტორის მემანქანეთა მოსამზადებელი კურსები; გაიხსნა წარს, წლის ოქტომბერში.
 მშენებლები განათავსდნენ იყვნენ ექვსი თვის სამსახურიდან სრული ჯამაგირის შენახვის, ხოლო ხაზიდან მოსულებს მუშაი პინდები მიეცათ. ამა წლის აპრილში ეს კურსები დაამთავრა 35 კაცმა. ესენი არიან პირველი როგის ხელისნებისა და იყვნენ გამოჩენილნი... — მოხლო რუსულის უკიდურაობის გამო, ეხლა ეს დაბრკოლებაც გადაიღება და ჩვენ ტრანსპორტს შეეძლება ახალი კარგად მომზადებული მემანქანეთა კადრი.

ჩაის კულტურის საძე აჭარაში

ბუნების სიმდიდრით უზღავ დაჯილდოვებული და კელსუტ პატარხალსაით მორთულ - მოკაზმული საქართველოს პატარა კუთხე აჭარა, რომლის მიწის ნიადაგი შეიცავს მხოლოდ 2555 თიხვით ევრსტს, ყურადღებას აქცევს არა თუ მისწოდებისას, არამედ უტოვს ქვეყნის ხაზის მზრდევს. მის მრავალფეროვან ბუნებას განცვიფრებაში მოყვს მხოლევი.

აჭარის ბოტანიკური ბაღი დიდ ყურადღებას იქცევს ბუნების მეტყველთა და მეცნიერების მხრივ, რადგან მასში მოიპოვება ყოველგვარი მცენარე, რომელიც კი ევროპის საღმე დედამიწის წუგებზე. ამ მცენარეთა შორის აღსანიშნავია ჩაის ბუჩქი და მანდარინის ხეები, რომელთა კულტურის გავრცელება დიდ მომაგალს უქმნის აქაურებს.

საპეითა ხელისუფლება დიდის ყურადღებით ეპყრობა ამ სასარგებლო საქმეს: აერცლებს ზღვში ამ მცენარეების რაკონაშლურ მოვლა-ომუნების საქმეს, იწერს სტვა ქვეყნიდან საუკეთესო თესვულუობას, აძლევს გენების გრძელვადიან სესხს და საქორთო იარაღებს... დასაქლებული კულტურა დიდ როლს თამაშობს ადგილობრივ მცხოვრებლების ბიუჯეტში. აბიოგომ მტერი არ იქნება ვაგისნით და ეკლტურის მოვლა ისტორია აჭარაში. პირველად ჩაის კულტურა შემოიტანია აჭარაში ვინმე სოლოვოცის 1884 წელს, რომელსაც გამოუწყურია ხანკრელად ჩაის ბუჩქები და თესვა, და გაუშენებია ჩაქვში ბატარა პლანტაცია. ამ პლანტაციიში მოყვანილ ჩაის ფოთლებიდან გაუკეთებია ჩაი, რომელიც აჭარი ღირსებისა აღმოჩნდა. მაგრამ აქ ჩაის საქმე უფრო ფართოდ დამდარა მას შემდეგ, რაც აჭარის ჩაისთვის ყურადღება მიუქცევია ჩაის ცნობილ ვაჭარს კ. პოპოვს, რომელსაც შეუძნია ჩაის პლანტაციის გასაშენებლად მიწის ფართო ნიადაგი და გამოუწყურია ჩაითოდან ამ კულტურის ზედმიწევნით მკოდნე პირი გინმე ლაუჯან-ჯაუ, რომელიც შემდეგ გამხდარა გამგელ ჩაქვის სახალხო მამულისა.

აი რის მოგვითხრობს ლაუჯან-ჯაუ: ამ 30 წლის წინდელ მე მოწვეული ვიქნე ჩინეთიდან ჩაქვში ჩაის მოსაყვანად ცნობილი ვუსუისი ვაჭარ პოპოვისაგან და თან ჩამოვიყვანე ამ საქმის ჩინებულად მკოდნე ცხრა ისტრტი. ერთი მათგანი რამდენიმე ხნის შემდეგ უკან დაბრუნდა სამშობლოში და დანაშინევი კი აქ დაილიუნენ მალაჩროით. მე მოველ ბათიში 1893 წელს, მოვიტანე თან რამდენიმე ათასი ჩაის ბუჩქი და თესვა.

პირველად მე ვავაყურე ჩაის პლანტაცია ჩაქვში, შემდეგ ხალიბურში და ყაბარუში... 1896 წ. უკვე მოვკრივე პირველი მოსავალი ჩაის ფურცლისა და მო-

როგორც ვადმოგვეცეს ზემოაღნიშნულ ინკინერებს ვანუზახავით მემანქანეთათვის სახელმძღვანელოს გამოცემა ქართულ ენაზე. ეს შრომა რთული და საძნელაია მაგრამ ვიღებთ რა მხედველობაში მათ დიდ პრაქტიკას და ენერჯიას — ვიმოდენებთ, რომ დასძლევენ ყოველგვარ დაბრკოლებებს და სისურველი მოიყვანენ ამ ფართო მნიშვნელოვან საქმეს, რათაც დიდ სარგებლობას მოუტანენ ჩვენ რკ. გზ. ტრანსპორტს.

ვ. გავიშვილი.

ვამხადე 300 გირვანქა ჩაი. რამდენიც დრო გავიძობ, იმდენად უფრო უშეჯობესდებოდა ჩაის მოყვანის საქმე აჭარაში და ამ საქმეზე იმ წერტლებამდე მიყვარა, რომ ჩემგან მომზადებულმა ჩაიმ პოპოვის მამულიდან 1900 წ. პარიზის მოსოფელიო გამოფენაზე მართი ჯილდო დიდი ოქროს მედალი ზედ წარყურით: „ამილ მსოფლიოში საუკეთესო კავასისი ჩაის მომზადებისთვის პოპოვს“.

შეიდა წლის შემდეგ, როდესაც სრულიად მოგვიარბული იყო ჩაის მოყვანის საქმე პოპოვის მამულში, მე მიწყეული ვიქნე ყოფილი საუფლისწულო სამმართველოს მიერ ჩაქვის ქარხანაში გამგელ. დავიწყე რა ახლად გომუნება ჩაის პლანტაციისა სახელმწიფო მამულში. მე მიანიც არა წყვეტილი ვაჭმირს კერძო შემამულესაინ.

როდესაც პირველ რევიოლიუციის შემდეგ 1905 წ. პოპოვის პლანტაცია დაიხურა და ოთხი წლის განმავლობაში უმოქმედობის გამო, იგი სრულიად გავიწყდა, და გაპარტახდა, მე ხელმოვირედ ვიყავი მიწყეული კ. პოპოვისაგან, რომლის მამულის აღდგენასაც მე მოვიკრივე ხელი საუფლობისწულო მამულების სამმართველოს თანხმობით. ამნაირად ვიქნო მესაკუთრის პოპოვის მამულში დამზადებული ფურცელი ჩემი ხელმძღვანელობით მოხლოდა საუფლობისწულო უწყების ჩაქვის ქარხანაში დასამუშევრებლად ვიძირე კ. პოპოვის არ მიილო უფლებსა საუკეთაო ქარხნის გახსნისა.

რამდენიმე წლის მუშაობამ აჭარაში მე ორმად დამარწმუნა, რომ აქაური ჰავა და ნიადაგი ხელს უწყობს ჩაის კულტურის საქმეს ამ ქვეყანაში. ამასთანავე გამოვილიეობა ნიადად დამანახვა, რომ ერთი დღესტანა ჩაის პლანტაციის ვაგდელეს არა ნაკლებ 1000 გირვანქა გამხმარ ჩაის ფურცელს უ. ი. ვამზადებულ ჩაის.

1910 წ. 624.3 დესტეტრანზე დაიკრივა 931,121 გირვანქა ფოთილი.

1913 წ. 788.7 დეს. დაიკრ. 1.332.866 გირვ. ფოთილი.

1917 წ. 833.8 დეს., დაიკრ. 956.682 გირვ.

1920 წ. 824.0 დეს. დაიკრ. 1.141.614 გირვ.

1923 წ. 915 დეს. დაიკრ. 1.797.278 გირვ.

1926 წ. 1075 დეს. დაიკრ. 1.797.278 გირვ.

ამ ციფრებიდან ცხადად სჩანს, როგორ ვერცხლდება ჩაის კულტურა აჭარაში.

ვ. გადამავლილი.

სარიდაპეირო კოლხიში